

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji Bilim Dalı

ŞİDDETE MARUZ KALAN KADINLARDA
KENDİLİK ALGISI İLE PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Meryem GÜLNAR

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

İstanbul-2022

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı	Meryem GÜLNAR
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Adı	Şiddete Maruz Kalan Kadınlarda Kendilik Algısı ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Enstitü	İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	Psikoloji Anabilim Dalı
Tezin Türü	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	20.01.2022
Sayfa Sayısı	83
Tez Danışmanları	Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL
Dizin Terimleri	Şiddete Maruz Kadınlar, Problem Çözme, Kendilik Algısı
Türkçe Özet	Bu araştırmanın genel amacı, şiddete maruz kalan kadınlarda kendilik algısı ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.
Dağıtım Listesi	1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne 2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Meryem GÜLNAR

T.C.

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji Bilim Dalı

**ŞİDDETE MARUZ KALAN KADINLARDA
KENDİLİK ALGISI İLE PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Meryem GÜLNAR

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

İstanbul-2022

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Meryem GÜLNAR

... / ... / 2022

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Meryem GÜLNAR'ın Şiddete Maruz Kalan Kadınlarda Kendilik Algısı ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalı, Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan *Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL*
(Danışman)

İmza

Üye *Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ*

İmza

Üye *Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL*

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 20..

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmanın genel amacı, şiddete maruz kalan kadınlarda kendilik algısı ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma grubu İstanbul ilinde Beyoğlu ilçesinde olan Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfına başvuran kadınlar dahil edilmiştir. İstanbul ilinde Beyoğlu ilçesinde olan Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfına başvuran 18-65 yaş arası bireyleri seçerken olasılıksız örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme kullanılmıştır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Problem Çözme Envanteri (PÇE), Sosyal Karşılaştırma Ölçeği, Kadına Yönelik Şiddeti Derecelendirme Ölçeği kullanılarak veri elde edilmiştir. Araştırmadaki değişkenlerin düzeyi betimsel istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir. Karşılaştırma testleri, bağımsız değişkenlere göre farklılaşma durumlarını incelemek için kullanılmıştır. Buna göre, normal dağılımı gösteren verilerde iki bağımsız grubun ortalamalarının birbirinden farklı olup olmadığını test etmek için t-test analizi kullanılmıştır. Araştırmada değişkenler arasında olan ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu analizi kullanılarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şiddete maruz kalan kadınların problem çözme ve kendilik algısı puanları, şiddete maruz kalmayan kadınlara göre daha düşük bulunmuştur ve problem çözme ve kendilik algısı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şiddete Maruz Kadınlar, Problem Çözme, Kendilik Algısı

SUMMARY

The general aim of this research is to examine the relationship between self-perception and problem-solving skills in women who have been exposed to violence. Women who applied to the Mor Roof Women's Shelter Foundation, whose research group is located in Beyoğlu district in Istanbul, were included. Convenience sampling, which is one of the improbable sampling methods, was used to select individuals between the ages of 18-65 who applied to the Mor Roof Women's Shelter Foundation in Beyoğlu district of Istanbul. In the study, data were obtained by using Personal Information Form, Problem Solving Inventory (PSI), Social Comparison Scale, and Violence Against Women Rating Scale. The level of variables in the study was analyzed using descriptive statistics. Comparison tests were used to examine the differentiation status according to independent variables. Accordingly, t-test analysis was used to test whether the means of two independent groups differed from each other in data showing normal distribution. In the research, the relationships between the variables were examined using Pearson Product-Moment Correlation analysis. Findings obtained as a result of the research, the problem solving and self-perception scores of the women who were exposed to violence were found to be lower than the women who were not exposed to violence, and a significant relationship was found between problem solving and self-perception.

Key Words: Women exposed to violence, problem solving, self-perception

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
TABLOLAR LİSTESİ.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

1.1. Araştırmanın Problemi	5
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Araştırmanın Sayıltıları	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.6. Araştırmanın Hipotezleri	7

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMA

2.1. Kadına Yönelik Şiddet	8
2.1.1. Tanım	8
2.1.2. Şiddet türleri	10
2.1.3. Şiddete Yönelik Kuramlar	15
2.1.3.1. Kadına Yönelik Şiddetin Kuramsal Temelleri.....	15
2.1.3.2. Yapısal Sistem Sorunlarına Odaklanan Kuramlar	15
2.1.3.3. Kültürel Kuramlar.....	16
2.1.3.4. Toplumsal Cinsiyet Kuramları.....	16
2.1.3.6. Psikanalitik Kuram	18
2.1.3.7. Sosyal Öğrenme Kuramı.....	18
2.1.3.8. Ekolojik Sistem Kuramı.....	19
2.2. Problem Çözme Becerileri	19
2.2.1. Problem Çözme Becerisini Etkileyen Faktörler	20
2.3. Kendilik Algısı	21
2.3.1. Kendilik Kavramı	22
2.3.2. Kendilik Algısı ve Kişilik	23

2.3.3. Kendilik Algısı ve Şemalar.....	24
2.3.4. Kendilik Algısı ve Bağlanma.....	25
2.3.5. Bütünleyici Kendilik Farkındalığı	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1 Araştırmanın Modeli	28
3.2 Evren ve Örneklem.....	28
3.3 Veri Toplama Araçları.....	29
3.3.1 Demografik Bilgi Formu	29
3.3.2. Problem Çözme Envanteri (PÇE).....	29
3.3.3. Sosyal Karşılaştırma Ölçeği.....	30
3.3.4. Kadına Yönelik Şiddeti Derecelendirme Ölçeği	30
3.4. Verilerin Analizi.....	31

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

TARTIŞMA VE YORUM.....	47
ÖNERİLER	52
KAYNAKÇA	54
EKLER.....	64
ÖZGEÇMİŞ.....	70

KISALTMALAR

PÇE	:	Problem Çözme Envanteri
DSÖ	:	Dünya Sağlık Örgütü
CEDAW	:	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Bertaraf Edilmesi Sözleşmesi

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Betimsel İstatistik Analiz Sonuçları	32
Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Betimsel İstatistikleri	35
Tablo 3. Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Durumuna göre Problem Çözme Envanteri Puanlarının t Testi Analiz Sonuçları.....	36
Tablo 4. Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Durumuna göre Problem Çözme Envanteri Puanlarının t Testi Analiz Sonuçları.....	36
Tablo 5. Katılımcıların Yaş Durum Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları	37
Tablo 6. Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları	38
Tablo 7. Katılımcıların Evlilik Şekli Durumuna göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanlarının t Testi Analiz Sonuçları	39
Tablo 8. Katılımcıların Evlilik Usulu Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları	40
Tablo 9. Katılımcıların Eğitim Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları	41
Tablo 10. Katılımcıların Eş Eğitim Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları	42
Tablo 11. Katılımcıların Gelir Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları	43
Tablo 12. Katılımcıların Şiddete Maruz Kalındığı Zaman Herhangi Bir Yerden Yardım Talep Etme Durumuna göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanlarının t Testi Analiz Sonuçları	44
Tablo 13. Katılımcıların Şiddet Uygulayan Kişinin Alkol Kullanma Durumuna Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanlarının t-Testi Analiz Sonuçları	45
Tablo 14. Katılımcıların Şiddet Uygulayan Kişinin Kumar Oynama Durumuna Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanlarının t-Testi Analiz Sonuçları	45
Tablo 15. Örneklemin Problem Çözme Envanteri ile Kendilik Algısı Puanları Arasındaki İlişki İçin Pearson Korelasyon Analizi Sonuç Tablosu	46

ÖNSÖZ

Şiddetin en büyük nedenlerinden biri de tanıkların sessizliğidir. Tanıklar onay verdikçe, eylemci cesaretlendirildikçe şiddet devam eder. Bir çeşit onay vermek anlamına gelen bu durum o sessiz çılgınlıkların daha da duyulmaz hale gelmesini sağlar. Bu araştırma, huzurlu ve sağlıklı bir toplumun önemli bir parçası olan kadınlara karşı uygulanan şiddetin sessiz tanıkları olmamak adına atılmış bir adımdır. Özellikle son yıllarda ülkemizde artan kadına yönelik şiddet olaylarının perde arkasına baktığımızda, kadınların şiddet karşısında nasıl çaresiz kalışını ve şiddete uğrayan kadının nasıl yardım alması gerektiği konusunda bilgisizliğini görmekteyiz. Tabii çoğu zaman da hukuk kurallarının bile tanınmadığı ve caydırıcı mekanizmaların yetersiz kaldığı, hem hukuki hem de toplumsal bir sorunla karşı karşıya olduğumuz gerçeğininide unutmamalıyız.

Şefkat kahramanları olan kadınların, her şeyden önce “öz şefkat” bilincini taşımaları gerektiğini ve bu bilinçle hareket ederek şiddete karşı her türlü önlemleri alabilmesi adına çeşitli kadın sivil toplum kuruluşları ve benzeri yapılar aracılığıyla bilinçlendirilmesi gerektiğine inanmaktayım.

Değişim bireyin kendisinde başlar ve kadın değişirse dünya değişir. Kendilik algısına sahip olan her kadın mutludur ve bir kadının mutluluğu ise, o toplumun yapı taşları olan çocukların da ruhsal açıdan daha sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri demektir. Unutmamalıyız ki sağlıklı bireylerden oluşan bir toplum yenilgiye mahkum değildir. Bu bağlamda kadınların kendilerine ve topluma karşı farkındalık bilincine sahip olmaları için, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında toplumu bilinçlendirme faaliyetleri arttırılmalıdır.

Kendisiyle çalışmaktan büyük mutluluk duyduğum değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL' a araştırmamdaki her aşamada benimle deneyimlerini paylaştığı, bana yol gösterdiği ve çalışmalarımı nitelikli bir şekilde sürdürmeme katkı sunduğu için teşekkür ederim.

Meryem GÜLNAR

İstanbul 2022

GİRİŞ

Tüm dünyada kadına yönelik şiddet toplumsal bir sorun olarak kabul edilmekte ve gün geçtikçe önemi artmaktadır. Kadına yönelik şiddet, özel bir sorun değildir. Kadına karşı eşit olmayan bir güç kullanımını ve kadının sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tanımına göre kadına yönelik şiddet; cinsiyete dayalı, kadını inciten, ona zarar veren fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan toplum içerisinde veya özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranış olarak tanımlanmaktadır. Toplum açısından cinsiyet rolleri sebebiyle kadına yönelik şiddet sadece kadınların kendi çevresindeki kocaları ve sevgilileri gibi failer tarafından değil aynı zamanda daha geniş bir toplumsal çevredeki tanıdıkları diğer erkekler, tanımadıkları erkekler ve hatta ailedeki kadınlar tarafından da uygulanabilir. Dünya genelinde kadınların fiziksel yaralanma alanları, üreme organı sakatlanmasından dövme sonucu ani ölümlere, fiziksel ve zihinsel travma ve yaralanmalara kadar uzanan geniş bir yelpazede sıralanır (Yanık, Hanbaba, Soygür, Ayaltı ve Doğan, 2014). Şiddet ortaya çıkış şekli ve uygulanışı bakımından evrensel bir özelliğe sahiptir. Toplum içinde yaşayan bireyler yasalar karşısında eşittir. İnsanların bir arada yaşamasını sağlayan bir dizi kurallar vardır. Sözü edilen kurallar; hukuk, ahlaki, dini kurallar gibi sosyal normlar etrafında birleşir. Bu kurallar olmasına rağmen insanlar arasındaki rekabet, çatışma veya çekişme ya da onların psikolojik durumu şiddetin oluşmasına neden olmaktadır. Şiddetten en çok etkilenen kişiler genelde kadın ve çocuklardır. Kadına yönelik şiddet ise günümüzde Türkiye dahil olmak üzere dünya genelinde en sık karşılaşılan toplumsal sorunlar kapsamında yerini almaktadır (Akkaş ve Uyanık, 2016, s.32). Bu alanda yapılan çalışmalar, yaralanma gibi şiddetin doğrudan etkilerinin yanı sıra, şiddete maruz kalan kişilerin psikolojik olarak çökkün, üzgün ve kızgın ya da öfkeli hissettiklerini; korku, anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu, cinsel sorunlar gibi birçok problem bildirdikleri ve düşük benlik algısına da sahip olma gibi dolaylı etkilerinin de olabileceğini vurgulamaktadır. Bunun yanı sıra şiddet, kişilerin o andaki sağlıklarını ve refahını olumsuz yönde etkileyebilir. Aile içi şiddet, özellikle kocaları tarafından şiddete maruz kalan birçok kadının bedensel bütünlüğünü tehdit etmektedir (Kabasakal ve Girli, 2012, s.105; Bilge, Arslan ve Doğan, 2001, s.55).

Kişilerarası ilişkilerdeki çatışma, ilk bakışta her ne kadar olumsuz ve kaçınılması gereken bir durum olarak görünse de gelişim ve yaratıcılığın kaynağı olarak da görülebilmektedir. Bu yönüyle toplumsal/kişisel değişim ve gelişimin merkezinde çatışma algısı yer almaktadır. Bu etkileşimler sırasında meydana gelen seçim ve etkileşimlerin sonucunda doğal olarak, olumlu bir değişimi ortaya koyma anlamında bir işlev gerçekleştirilir. Özellikle çözüm açısından önemli olan bu anlayış kaçınılması gerektiği düşünülen bir sorun değildir; değişim ve gelişimin başlangıcı için normal bir durum olarak kabul edilir. Bu çatışma algısı; kişilerarası ilişkilerin gelişmesine, yaratıcılığın meydana gelmesine, yeni düşüncelerin oluşumuna, kararı iyi verme ve anlayışın karşılıklı gelişimine, işteki performansın artmasına ve kişilerin daha olumlu daha yapıcı ve pozitif olmalarına katkıda bulunarak bir çok olumlu sonuçları da beraberinde getirmektedir (Şahin, Basim ve Çetin, 2009, s.153).

Kendilik, kişinin diğer kişilerden gelen geri bildirimler, pekiştirmeler ve atıflarla birlikte deneyimleri ve çevreyi yorumlamalarıyla biçimlenen, kendisi hakkında ki bakış açısıdır. Benlik saygısını da içine alan kendilik, tek bir yapı olarak, birçok çevresel bağlam içindeki etkilere karşı, kişinin yaptıkları ve tepkileri ile elde edilen ve sürdürülen, düzenlenmiş ve öğrenilmiş tepki biçimi olarak da düşünülebilir. Davranışsal bir yaklaşımla oluşturulan bir model, benliğin akademik, sosyal, aile, yetkinlik, fiziksel ve duygusal boyutlardan oluştuğunu ve bu boyutların birbirleriyle etkileşime girdiğini ve bedenlerinde benliğin genel bir algısını içerdiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, benlik algısı teorik olarak bu boyutların kesişiminde yer alan bir olgudur (Şahin, Basim ve Çetin, 2009, s.157).

Literatür incelendiğinde, genel benlik saygısı algısının ve birçok bileşenin (akademik benlik algısı, benlik saygısı vb.) daha çok bireylerin akademik ve performans yönleriyle birlikte ele alındığı görülmektedir. Bu bakımdan kendilik algısı genellikle insanların motivasyonları, kariyer hedefleri, eğitimdeki başarıları, fiziksel performansları, zihinsel ve fiziksel sağlığı ile ilişkilidir (Şahin, Basim, ve Çetin, 2009, s.160). Sosyal açıdan bakıldığında da; insanlar sosyal yeterliliğe, kişilerarası ilişkilerin başarısına ve devamına yine kendilik algısıyla sahip olur. Bu özelliğe sahip bireyler daha popüler, daha işbirlikçi, ısrarcı, konuşkan ve baskındır; olumsuz benlik algısına sahip olan kişiler ise sessiz ve içe dönük olarak görülür. Bunun yanında, düşük benlik saygısı depresyonla, yüksek benlik saygısı ise iyi duygular ve mutlulukla ilişkilendirilmektedir. İlgili yazında, her ne kadar kişilerin çatışma çözüme

yaklaşımlarıyla, kendilik algıları arasındaki ilişkileri ele alan bir çalışmaya rastlanılmamışsa da yukarıda değinilen çalışmalar, kendilik algısının kişilerarası ilişkilerde gösterilen davranışlarla da ilişkili olabileceğini göstermektedir. Kontrol odağı ise, bir davranışın istenilen sonuçlara ulaşip ulaşmayacağı konusunda kişilerin beklenti içinde olduklarını ve bu beklentilerin, kişilerin önemli bir göstergesi olduğunu varsaymaktadır (Şahin, Basim ve Çetin, 2009, s.163). Başka bir deyişle, kontrol odağı bireylerin yaşadıkları pekiştirmelerin, yani elde ettikleri sonuçların nelere atfedildiği ile ilişkilidir. Bazı kişiler, davranışlar ve pekiştireçler arasında bir ilişki olduğunu varsayarak, pekiştireçlerin kendi davranışları tarafından kontrol edildiğini düşünürken; diğerleri bu ilişkinin olmadığını, pekiştireçlerin kendisi dışında bir güç tarafından kontrol edildiğini düşünmektedir. Böylece kişilerin davranışları ve onları takip eden pekiştireçleri arasında etki-tepki ilişkisi olup olmadığına yönelik düşünceler oluşmaktadır. Davranışları ile pekiştireçler arasında bir ilişki olduğunu düşünen kişiler iç kontrol odaklı olarak tanımlanırken; böyle bir ilişki olduğunu düşünmeyenler dış kontrol odaklı olarak tanımlanmaktadır (Twenge, Zhang ve Im C 2004, s.308).

Problem çözme becerileri, kişiyi çözüme götürecek bilgilerin kazanılması ve kullanıma hazır olacak şekilde birleştirilerek bir sorunun çözümünü uygulayabilme düzeyidir (Karabulutlu, Yılmaz ve Yurttaş, 2011, s.75). Başka bir deyişle problem çözme, bireyin bir hedef doğrultusunda ilerlerken karşısına çıkan engeller ile belirlediği hedef arasındaki boşluğu anladığı ve çözdüğü süreçtir. Öğrenilmesi ve geliştirilmesi gereken kapsamlı bir süreç olan problem çözme, bireyin bilinen veya tanımlanmış bir zorluğu görmesi, zorlukla ilgili gerçekleri değerlendirmesi, gerekli bilgileri toplaması, alternatif çözümler önermesi ve bu çözümlerin uygunluğunu test edebilmesi, ilgisi olmayan bilgileri yok etmesi ve en uygun çözümleri seçmesi gibi birçok temel düşünce sürecini gerektirmektedir. Problem için her bir çözümü deneyerek engellerin kaynağını düşünmek bireyin bilişsel yönünü oluştururken; bireyin bu süreçte depresif tutumlar göstermesi, çözüm aramaktan vazgeçmesi, ya da en kısa zamanda çözüme gitmek için acele etmesi gibi olumsuz duygulara karşı direnç gösterebilmesi bireyin duygusal yönüne işaret etmektedir. Problem çözme sürecinde bireylerin istek, özgüven, stres, kaygı, azim, motivasyon gibi duyguları da duygusal faktörler grubunda yer almaktadır. Bu bakımdan problem çözme kavramını sadece "bütün düşünce" ile algılamak pek doğru değildir (Aksan ve Sözer, 2007, s.31).

Kadına yönelik şiddet coğrafi bölgelere, refah düzeyine, medeni duruma, yaş grubuna ve eğitim düzeyine bakılmaksızın tüm dünyada ve kültürlerde son derece yaygın görülen bir olaydır. Dünyanın birçok ülkesinde yürütülen çalışmalarda şiddetle kaçınılmaz bir şekilde karşılaşıldığı ve şiddetin mutlaka ele alınması gereken bir konu olduğuna dikkat çekilmiştir. Dünyadaki kadın nüfusunun %20-30'unun yaşamının herhangi bir döneminde eşi veya partneri tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığı ileri sürülmüştür. Tayland, Brezilya, Bangladeş, Etiyopya, Peru, Japonya, Namibya, Samoa, Sırbistan-Karadağ, ve Tanzania Birleşik Cumhuriyeti'nde 24097 kadın örneklem üzerinde yapılan bir araştırmada, fiziksel ve cinsel şiddet oranlarının %15 ile %70 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Her iki şiddet biçimi de, en düşük Japonya'da; Etiyopya'da ise en yüksek oran tespit edilmiştir. Uluslararası araştırmalarda kadınların genel olarak partnerlerinden %10 ile %52 arasında fiziksel şiddete, %10 ile %30 arasında cinsel şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde her yıl 1,3 milyon kadın şiddet gördüğü ve her 15 saniyede bir eşlerinden fiziksel şiddete maruz kaldığı bilinmektedir (Şahin, 2018).

Uluslararası literatürde şiddete maruz kalan kadınlarda kullanılan bilişsel duygu düzenleme stratejileri, kendilik algısı ve psikopatoloji üzerine sınırlı çalışmalar bulunmaktadır. Ülkemizde çoğunlukla araştırmacılar şiddetin psikopatolojik yönü üzerine yoğunlaşmışlardır. Şiddetin psikopatoloji ve bilişsel duygu düzenleme stratejileri; psikopatolojinin boyutları ve kendilik algısını ayrı ayrı inceleyen çok az çalışma olmakla birlikte, bu üç değişkenin bir arada araştırıldığı çalışma Türkçe literatürde rastlanmamıştır. Diğer yandan, kadınların problem çözme becerilerini algılamaları ile umut ve özsayıları arasında ters yönde, kızgınlıklarını kontrolleri ile sürekli ve dışa-yönelik kızgınlıkları arasında aynı yönde ve anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır (Bilge, Arslan ve Doğan, 2001).

Bu çalışmada şiddete maruz kalan kadınlarda kendilik algısı ile problem çözme becerileri arasında bir ilişki olup olmadığı çalışmanın temel sorunudur. Bu anlamda yapılan çalışmanın belirtilen mekanizmaları anlamak açısından bir adım olacağı ve alandaki bu eksikliğe dikkat çekeceği düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

Araştırmanın bu bölümünde problem ve bu bağlamda; araştırmanın amaç, önem, varsayım, sınırlılık ve bu araştırmayla ilgili tanımlar yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Kadına yönelik şiddet cinsiyetçiliğe dayandırılan bir tür insan hakları ihlalidir. Kadına yönelik şiddet öncelikli bir sağlık sorunudur. Türkiye; kadına yönelik şiddetin her türlüşünün önlenmesinde uzun bir yol kat etmiştir. Seksenli yılların başında, hükümet yetkililerinin sözlerinde ve hazırlanmış metinlerinde akıl almaz konulara yer verildi. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra, bu ikinci bir kadın hakları tartışmasıydı. Cumhuriyetin başarılarıyla bilgi ve donanımına sahip kadınlar, dünya stratejilerinde belli bir konumda ve eğitim düzeyinde yönlendirilmektedir. Bu akademisyenler, aktivistler ve bürokratlar sürecin hızını ve kapsamını sağladılar. Bir anlamda süreç, 1981'de "Kadınlara Karşı Her türlü Ayrımcılığın Bertaraf Edilmesi Sözleşmesi" (CEDAW) ile devlet mekanizmasına karışmıştır. Bugün, kendine özgü seyrinde; şimdi, devletin hayata ne kadar aktarabileceğine dair kayıtları tutmak için "Eylem Planı" nı kontrol ettiği ve teşvik ettiği bir aşamaya gelindi ve "toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçeleme stratejileri" tartışıldı. Dünyada kadına yönelik aile içi şiddetin sıklığı ve yaygınlığı dikkate alınarak ülkemizde ciddi sağlık sonuçları olan ve hatta ölümlle sonuçlanan vakaları tartışan çalışmalar bulunmaktadır. Ailede kadına yönelik cinsel şiddet kavramı üzerinde yapılan bir araştırma, hukukçuların %45'inin ve toplumdan katılanların % 71'inin evlilikte zorla cinsel ilişkinin bir suç olduğunu belirttiğini ortaya koymuştur. Evlilik içi zorla cinsel ilişkinin ceza yasasında suç olarak tanımlanmasından önceki yıllarda yapılmış olan bu çalışmada bu konunun tabu olduğu vurgulanmıştır (Salaçin, Toprak Ergöner ve Demiroğlu Uyaniker, 2011).

Bu araştırmada şiddete maruz kalan kadınlarda kendilik algısı ile problem çözme becerileri arasında ilişkinin olup olmadığı, araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, şiddete maruz kalan kadınlarda kendilik algısı ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Kadınlarda şiddet sonucu gözlenen psikopatolojik belirtilerin temelinde stresörlerle karşı karşıya kalındığında kullanılan mekanizmalar yatmaktadır. Önem verdiği ilişkide zarar gören, yakın temas halinde bulunduğu kişi tarafından şiddet gören, istismar edilen hem beden hem de ruh sağlığından olumsuz etkilenen kadın kaçınılmaz olarak strese girer. Şiddet mağduru kadınların genellikle sorunu görmezden geldikleri ve stresli durumlarda kaçınma davranışı gösterdikleri belirtilmektedir (Carlson, 1997, s.291). Kişinin problemi çözmek için ya da var olan kaynaklarla problemle başa çıkmak için kullandığı davranışsal ve bilişsel mekanizmalar, bireyin başa çıkma yetilerini içermektedir. Bilişsel duygu düzenleme stratejileri, başa çıkma mekanizmalarının bilişsel boyutunu dikkate alarak, olumsuz yaşam olayları karşısında bireylerin stresörlere karşı hangi tepkileri gösterme eğiliminde olduklarını açıklamaya çalışır. Duygu düzenleme stratejileri çok çeşitli biyolojik, sosyal, davranışsal, bilinçli ve bilinçsiz olarak değerlendirilir (Garnefski, Kraaij ve Spinhoven, 2001). Bu kadar önemli ve yaygın bir sorun olmasına rağmen Türkiye'de şiddetle ilgili kadına yönelik çalışmaların sayısı sınırlıdır (Antinay ve Arat, 2007). Bu nedenle bu araştırmanın literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmanın örneklemini evreni temsil ettiği ve çalışmaya katılan bireylerin; Kişisel Bilgi Formu, Kadına Yönelik Şiddeti Derecelendirme Ölçeği, Problem Çözme Envanteri (PÇE), ve Sosyal Karşılaştırma ölçeğinde olan maddeler gerçek durumları resmettiği şekilde ve samimiyetle yanıtladıkları varsayılmıştır. Çalışmada yer alan ölçeklerin örneklemin kadına yönelik şiddet derecesi, kendilik algısı ve problem çözme puanlarının ölçtüğü varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma İstanbul'daki 18-65 yaş arası katılımcılar ile ve incelenen değişkenler, çalışmada yer alan Kişisel Bilgi Formu, Problem Çözme Envanteri (PÇE), Kadına Yönelik Şiddeti Derecelendirme Ölçeği ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği' nin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır. Ayrıca çalışma sonuçları yalnızca araştırmaya katılan

örneklemin demografik ve kişisel bilgilerine benzer özelliklere sahip bireylere genellenebilir.

1.6. Araştırmanın Hipotezleri

H₁: Şiddete maruz kalan kadınlarda kendilik algısı ile problem çözme becerileri arasında anlamlı ilişki vardır.

H₂: Şiddete maruz kalan kadınlara yönelik şiddet, kendilik algısı ve problem çözme becerileri ile sosyodemografik özellikler arasında anlamlı fark vardır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMA

2.1. Kadına Yönelik Şiddet

Şiddet, zamana ve topluma göre değişen küresel bir olgu olarak kabul edilir ve saldırganlık altına giren dürtü, sosyalleşme süreci içinde öğrenilebilir. Kendini farklı şekillerde gösterebilen şiddet olgusu bireysel ve sosyal düzeyde sıkça karşımıza çıkabilen bir durumdur. Kişilerarası ilişkilerin yapısı veya bireylerin sorununa çözüm arayışları sosyo-kültürel dinamiklerle önemli ölçüde belirlenir. İnsanların problem/sorunları algılama şekilleri ve bunları çözmek için buldukları stratejiler toplumundaki sosyo-kültürel etkenlerden ayrı olarak düşünülemez. Bu bağlamda bireylerin yaşadığı kültürel yapılar, sosyalleşme ve aile yapıları gibi faktörler, şiddet eğilimi olan bireyler haline getirilmesinde veya şiddet içeren davranışlar sergilemesinde etkilidir (Adak, 2000). Şiddetin geçerli ve kabul edilebilir bir tanımını yapmak ve hangi davranışların şiddet olarak tanımlanacağı günümüzde oldukça tartışmalı bir konudur. Etimolojik yönden, şiddet sözcüğü Türkçe 'ye Arapça 'dan geçmiştir. Şiddet; "sertlik, sert ve kaba davranış, kaba kuvvet kullanma" anlamındadır. Genel olarak, şiddet kelimesi "aşırı ruh hali, bir fenomenin yoğunluğu, sertlik, kaba ve sert davranış" anlamına gelir. Kelimenin kökeni saldırgan davranış, kaba kuvvet, vücut gücünün kötüye kullanılması, yok eden eylemler, taşlık, sopa, silahlı saldırılar, bireye ve topluma zarar veren faaliyetlerdir. Psikologlar şiddete yol açan saldırganlığı insanın temel özellikleri arasında görmektedirler. Freud'a göre insanın iki temel içgüdüğü vardır: Biri cinsellik, diğeri saldırganlıktır. İnsan tabiatındaki bu temel içgüdülerin kullanılma biçim ve niteliği insanın gördüğü eğitime bağlı olarak değişir (Doğan, 2012: 542). En normal görülen hastaliksız şiddet şekli oyunda ortaya çıkar. Engellemelerin ortaya çıkardığı gerginlik de bir şiddet vesilesidir. Herhangi bir istekleri veya gereksinimleri engellendiği zaman hayvanlarda, çocuklarda ve ergenlerde saldırgan davranışlar görülür (Akkaş ve Uyanık, 2016).

2.1.1. Tanım

Şiddetin sözlük anlamı bile, ne denli yaygın bir kullanım alanı olduğunu göstermektedir: "Sertlik, sert muamele, bedene cebri muamele, bedensel zarar, kişisel

özgürlüğün zorla kısıtlanması, büyük güç, sertlik, haşinlik, rahatça gelişmesini ya da tamamlanmasını engellemek üzere bazı doğal süreçlere, alışkanlıklara yersiz kısıtlamalar getirme...” Tarihte örnekleri görüldüğü gibi, şiddetin yol açtığı tahribat bazen kişisel veya toplumsal yıkıma neden olabilir. Şiddeti sadece “fiziksel zarar” ile açıklamak yeterli değildir. Fiziksel, duygusal-psikolojik, sözel, cinsel, ekonomik ve daha birçok davranış, şiddetin biçimlerine göre yapılan analizlerde şiddet biçimleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel bir sınıflandırma ile kişinin kendine uyguladığı şiddet, kişiler arası şiddet (aile içi şiddet) örgütlü (organize) şiddet (savaşlar) şiddet tiplerini oluşturmaktadır. DSÖ, 49. Dünya Sağlık Asamblesi’nde şiddetin tüm boyutlarını ele aldığında halk sağlığı önceliklerinden biri olduğunu kabul etmiştir. Şiddetin önlenmesi, sorunun şiddet ve sağlık açısından azaltılması, etkinliğinin belirlenmesi ve bu programın belirlenmesine yönelik entegre bir eylem planı hazırlanmıştır. 191 üye devletlerinden 1.200’den fazla delege ile Cenevre’deki şiddetle mücadele için uluslararası bir eylem planını oybirliğiyle kabul etmiştir. (Atman, 2003, s.333).

İnsanlık tarihi süresince bireysel ve toplumsal düzeyde farklı seviyelerde görülen, kimi zaman fiziksel kimi zamanda psikolojik olarak ortaya çıkan şiddet, maalesef yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda şiddet insanın bir doğal özelliği olarak algılanmaktadır. Genellikle inandırma ve ikna yerine kaba kelimeler ve güç kullanımı biçiminde karşımıza çıkar. Kasıtlı "anlamın çarpıtılması" ve "aşağılayıcı davranış ve dile başvurma" da şiddet olarak değerlendirilmektedir. Şiddetin tanımlanması kadar algılanması da önemlidir. Bazı davranışlar benzerlik gösterdiği için bunlara maruz kalmış olan bireyler şiddet olarak değerlendirilmesi gereken davranışları şiddet olarak algılamadıkları için gerekli önlemleri almakta yetersiz olabilmektedirler. Şiddetle mücadelede geç kalan bireyler giderek daha fazla şiddet ve çaresizlik içindedir.

Kadına yönelik şiddet, cinsiyetçiliğe dayalı kabul edilen bir insan hakları ihlalidir ve önceliği olan bir sağlık sorunudur. Günümüzde bu yaklaşımlar ve tanımlar yaygın olarak kabul görmektedir. Ancak yakın zamana kadar bu yaklaşımlara ve analizlere yönelik olumsuz eleştiriler yapılıyordu. Günümüzde kadına yönelik her türlü şiddetin cinsiyetçiliğe dayandığı ve kadının insan haklarının ihlali olduğu yaygın olarak kabul edilmektedir. Güncel kaynaklara bakıldığında; Kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesi için hazırlanan ve yürütülen ulusal ve uluslararası politika ve eylem

planlarının zenginliği dikkat çekicidir. Tarihsel süreç içerisinde kadına yönelik şiddetin kalıplarını ve hareketlerini ortaya çıkarmak için yeni araştırma yöntemleri geliştirilmiştir. Bu yöntemlerle elde edilen verilerden sorun anlaşılmasına çalışılmaktadır. Öte yandan kadına yönelik şiddetin yaygınlığını ve şiddete uğrayan kadınlar ile şiddet uygulayan erkeklerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini derinden sorgulayan araştırmalar devam etmektedir. Kadına yönelik şiddetin türleri, nedenleri ve sonuçları incelenmekte ve analize hazırlanan risk faktörleri araştırılmaktadır. Ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarındaki bazı sorunların kadına yönelik şiddet olarak nasıl yansıtıldığını göstermektedir. Toplumsal, ekonomik ve kültürel yapıları farklı olan ülkelerde kadına yönelik şiddetin benzer temel özelliklere sahip olduğu gösterilmiştir. Kadına yönelik her türlü şiddette, uzun süre devletlerin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasının olumsuz etkileri izlenmekte ve gösterilmektedir. (Salaçin vd.,2011, s.201).

2.1.2.Şiddet türleri

Şiddeti küresel bir halk sağlığı sorunu olarak benimseyen ve şiddet türlerini aşağıdaki tipolojide açıklayan DSÖ şiddet raporunda sıralamıştır (Çakır, Harcar, Sürgevil ve Budak, 2014, s.51).

2.1.2.1. Şiddet Biçimleri Fiziksel Şiddet

Kuvvet kullanımına ve fiziksel zarara neden olan saldırgan davranışlar fiziksel şiddet olarak kabul edilir (Atman, 2003, s.335). Cinsel Şiddet: Dünya Sağlık Örgütü cinsel şiddeti iş yerinde, evde veya her ortamda gerçekleştirilebilecek davranışlar, cinsel ilişki baskısı, istenmeyen cinsel davranış, cinselliği vurgulayan rahatsız edici, eleştirel ve istenmeyen cinsel içerikli davranışlar olarak tanımlamaktadır. Buna göre, zorlama, fiziksel veya tehdit edici ve psikolojik baskı olabilir. Kadına yönelik cinsel şiddeti içeren ve ölümcül olmayan sonuçlar (istenmeyen gebelikler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, jinekolojik problemler, kendine zarar veren davranışlar, düşüklükler, baş ağrıları), psikolojik bozukluklar (depresyon, korku, anksiyete, güvensizlik, cinsel bozukluklar, yeme problemleri) ve sonu ölümlle biten sonuçlar (intihar, öldürme, HIV/AIDS) olarak üç gruba eklenebilir (Çakır vd., 2014, s.61).

2.1.2.2. Psikolojik şiddet

Bireyin benlik duygusunu yok etmeye veya en azından zarar vermeye yönelik tüm saldırıları psikolojik şiddet olarak tanımlamak mümkündür. Bu durumda

psikolojik şiddet, bir kişinin bir veya birden fazla kişi tarafından hedef alınmasıyla başlayan ve o kişiye her gün düzenli olarak ve aylarca süren bir zaman diliminde saldırarak onu yardıma muhtaç hale getirmesiyle başlayan bir süreçtir. Psikolojik şiddet, her şeyden önce duygusal bir saldırıyı içerir. Bireye taciz edici davranış, alay etme, aşağılama ve toplumsal itibarı zedeleme gibi yollarla sürekli saldırmaktır. İşyerlerinde, okullarda vb. olumsuz davranışları tanımlamak için sıklıkla kullanılan psikolojik şiddet kavramı, aile ilişkilerinde de yaygındır. Kadın ya da erkek, çocuk ya da ebeveyn, farklı kuşakların birbirine psikolojik şiddet uyguladığı bilinmektedir. Yoksunluk ve İhmal: Yoksunluk ve ihmalin özellikle şiddet olarak algılanmasının temel nedeni kasıt içermesidir. Bireyler ulaşmak istedikleri bir şeyden mahrum bırakılarak cezalandırılabilirler. Örneğin sevgi eksikliği ve ilgisizlik psikolojik şiddet kapsamında değerlendirilebilir; Eğitim, sosyal hayata katılım gibi engeller de depresyona neden olabilir. İhmal; Bireyin kendisine veya çevresindeki kişilere yönelik olabilir. Yoksunluk ve ihmal birbirini takip edebilir. Yoksun bırakılan bireyler, yoksun bırakanları, ihmal ile cezalandırılabilirler. Her iki durumda da engelli birey psikolojik şiddeti zaman zaman fiziksel şiddete çevirebilmektedir (Çakır vd., 2014, s.70).

Kişinin Kendine Uyguladığı Şiddet: Kendine karşı şiddet, fiziksel kendine zarar verme, intihar eğilimleri ve intihar eylemlerini içerir. Ancak bu tür şiddet olaylarının kişilerarası şiddet sonucunda gerçekleştirilebileceği sıklıkla görülmektedir ve bu durum aşağıda tartışılacaktır.

Kadına yönelik şiddet, dünya genelini kapsayan özellikle kadınların etkilendiği sosyal bir sağlık sorunu olarak kabul edilmekte. Şiddeti fiziksel, cinsel, sözel, ekonomik ve duygusal (psikolojik) şiddet olarak 5 gruba ayrılır. Fiziksel şiddet: Kaba kuvvetin sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılması. Erkeklerin fiziksel şiddete başvurduğu sıklıkla görülür. Örneğin, itme, tokatlama, ısırma, boğma, yumruklama, bir şeyleri atma, evden bir şeyler atma, tehdit, işkence vb. (Yanık vd., 2014, s.106).

2.1.2.3. Cinsel şiddet

Cinselliğin; tehdit, sindirme ve bir kontrol aracı şeklinde kullanılması, örneğin; aşırı kıskançlık, cinselliği bir cezalandırma aracı olarak kullanmak, cinsel ilişkiye zorlamak, zorla kısırlaştırma, genital zarar vb. Cinsel ilişki yoluyla kocasından hastalığa yakalanan kadın da şiddete maruz kalmış demektir (Yetim ve Şahin, 2008, s.48; Akyüz, Yavan, Şahiner ve Kılıç, 2012, s.514).

2.1.2.4. Sözel şiddet

Sözel şiddet, kelimelerin ve eylemlerin düzenli olarak sindirme, cezalandırma ve bir kontrol aracı olarak kullanılma biçimidir. Örneğin, değer verilen bir konuyla ilgili güveni sarsmak, sert sözler söylemek, aşağılayıcı takma adlar kullanmak ve onlarla alay etmek.

2.1.2.5. Ekonomik Şiddet

Kadını bağımlı ve fakir hale getiren, ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak kullanıldığı şiddet türüdür. Örneğin; kadının çalışmasına izin vermemek, çalışmaya zorlanmak, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek kısıtlamalar getirmek, çalışma hayatında ilerlemesini engellemek, bir kişinin maaşına, gelirine, mal varlığına el koymak, para harcama özgürlüğünden mahrum bırakmak ve çok az para verip yapılamayan şeyleri talep etmek gibi davranışlar, gıda/giyim gibi ihtiyaçlarını karşılamasına izin vermemek ekonomik şiddet davranışlarıdır. Ekonomik şiddetin bir sonucu olarak, kadınlar yoksullaşmakta, fiziksel şiddete daha fazla maruz kalmakta ve ruh sağlıkları bozulmaktadır (Yanık vd., 2014, s.108).

2.1.2.6. Duygusal Şiddet

Duyguların ve duygusal gereksinimlerin; zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, öfke, gerginlik boşaltmak amacıyla karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Örneğin; sevgi, ilgi, onay, destek gibi duygusal ihtiyaçların göz ardı edilmesi, küçümsenmesi, dine, ırka, dile, kültürel gruba veya geçmişe ait değer verilen inançların aşağılanması veya onlara aykırı davranmaya zorlanması, kadının maddi ve manevi destek alabileceği kurum ve kişilerden soyutlanmasına yönelik olarak arkadaş ve aile bireylerinin sürekli aşağılanması, görüşmenin denetlenmesi ve engellenmesi, evden kovulma veya evden ayrılmakla tehdit edilmesi (Yanık vd., 2014, s.109).

Fiziksel şiddet en yaygın şiddet türüdür. Ancak fiziksel şiddetin yanı sıra sözel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddet de kadınların hayatını olumsuz etkilemektedir. Şiddete maruz kalan kadınlarda fiziksel yaralanmalar, bilinç kaybı, uyuşturucu ve alkol kullanımı, depresyon, kabuslar, güvensizlik, uykusuzluk, intihar girişimleri, sosyal izolasyon ve baş ağrılarının daha sık olduğu ve bireyin özgüveninin düşük olduğu görülmektedir (Güler, Tel ve Tuncay, 2005, s.51; Vahip ve Avşargil, 2006,

s.107). Her ülke kadına yönelik şiddeti önlenmek amacıyla sivil toplum kuruluşları, adli makamlar, emniyet müdürlükleri, ilgili kurumlar ve devletin vatandaşlarıyla birlikte çalışmaktadır (Yanık vd., 2014, s.110).

2.1.2.7. Kişiler Arası Şiddet

Kişilerarası şiddet, aile içi ve topluluk içi şiddet olarak iki alt gruba ayrılmaktadır:

2.1.2.7.1. Aile İçi Şiddet

Genel olarak eş ya da diğer aile bireyleri tarafınca özellikle kadın, çocuk ve yaşlı bireylere uygulanan şiddet türünü kapsar. Bu tür bir şiddet, çalışmanın ana konusu olan kadına yönelik şiddeti içerdiğinden çalışmamızda ayrı bir öneme sahiptir. 1.a. Kadına Yönelik Şiddet: Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Kadına Yönelik Şiddet Bildirgesi; şiddeti "ister kamusal ister özel yaşamda meydana gelsin, ister tehdit, zorlama veya keyfi olarak bu tür eylemlerle özgürlükten yoksun bırakma olsun, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acıya veya acıya neden olan veya neden olabilecek cinsiyete dayalı bir eylem" olarak tanımlamaktadır (UN, 1993). Bildirgede ayrıca, kadına yönelik şiddetin "kadın ve erkek arasındaki eşitsiz tarihsel güç ilişkilerinin erkekler tarafından baskı ve ayrımcılığa yol açtığına bir göstergesi" olduğu ve "kadına yönelik şiddetin kadınları erkeklerden daha düşük bir statüye indirgeyen en önemli toplumsal mekanizmalardan biri olduğu" belirtiliyor.

2.1.2.7.2. Çocuğa Yönelik Şiddet

Çocuğa yönelik şiddet, çocuk istismarı ve ihmali de içeren geniş bir çerçeve ile ele alınmaktadır. Çocuk istismarı ve ihmali, anne, baba veya bakıcı gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz, yahut hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen veya kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. Evlerinden kaçan çocukların neredeyse yarısı evde darp edilmekten yakınmaktadır.

2.1.2.7.3. Yaşlıya Yönelik Şiddet

Aile içinde uygulanan şiddet türlerinden biri de yaşlıya yönelik olan şiddettir. Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı’nda yaşlı istismarı ve ihmalinin türleri: Fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ya da psikolojik istismar, ihmal ve terk etme, ekonomik istismar, kendi kendini ihmal biçiminde sınıflandırılmıştır. Yaşlılara yönelik şiddet ve istismarda ölümle sonuçlanan

travmaların artış gösterdiğini ortaya koyan bir çalışmada elde edilen bulgular ilginçtir. Buna göre adli nedenli otopsi içindeki yaşlı oranları 1996'da %6,1 iken, 2001 yılında bu oran %8,8'e çıkmış, yaşlıya zarar vermek amacıyla yapıldığı kesin olarak söylenebilecek eylemlerde de artış tespit edilmiştir

2.1.2.7.4. Topluluk İçi Şiddet

Birbirini tanıyan ya da tanımayan aile dışı kişiler arasındaki şiddet olgusunu içerir. Bu tür şiddet, işyerinde, eğitim kurumlarında, hapishanelerde, bakımevlerinde veya diğer benzer yerlerde fiziksel ve psikolojik şiddet, tecavüz, cinsel istismar, cinsel taciz ve saldırıyı içerir (WHO, 2002). Silahlı gruplar tarafından işlenen tecavüz ve diğer ihlaller, satış, fuhuş ve zorla çalıştırma bu gruba dahildir.

2.1.2.7.5. İşyerinde Şiddet

İşyerindeki şiddet, sadece fiziksel olarak değil, mağduru psikolojik olarak baltalamaya yönelik davranışları da kapsadığı için cinsel ve psikolojik taciz/yıldırma davranışlarıyla ifade edilir. Psikolojik şiddet; zorbalık, cinsel taciz, tehdit, gözdağı ve diğer psikolojik saldırı türlerini de kapsar.

2.1.2.7.6. Eğitim Kurumları, Bakımevleri ve Diğer Kurumlarda Şiddet

Çocuklar, kreşler, yuvalar, bakım evleri ve okullar gibi eğitim kurumlarında; yaşlılar, yaşlı bakım evlerinde ve mahkumlar hapishanelerde şiddete maruz kalabilmektedir. Şiddetin bu türü de duygusal ve fiziksel içerikli olabildiği gibi cinsel istismar biçiminde de gerçekleşebilmektedir. Yapılan az sayıda çalışmaya göre, okullardaki çocukların % 50-75' nin çeşitli derecelerde fiziksel cezaya maruz kaldığı görülmüştür (Şahin ve Beyazova, 2001). Fiziksel ceza ve duygusal istismar, çocukların okuldan uzaklaşma, özgüvenini kaybetme, şiddeti içselleştirme, daha agresif tutum ve davranışlar sergilemelerine yol açabilmektedir.

2.1.2.7.7. Örgütlü / Toplumsal Şiddet

Diğer şiddet türlerinden farklı olarak, büyük örgütlü gruplarca yapılan şiddeti içermektedir. Suç örgütleri, terör örgütleri ve toplu olarak yapılan diğer zarar verici saldırılar bu grupta yer almaktadır. Bu tür şiddetin sosyal, ekonomik ve politik yönleri de bulunmaktadır. Ayrıca savaş ve savaşa ilişkin çatışma ve saldırılar boyutunda devletler de bu tür şiddetin içinde yer almaktadır (WHO, 2002: 6).

2.1.3. Şiddete Yönelik Kuramlar

Aşağıda kadına yönelik şiddetin temelleri ve kuramları açıklanmıştır.

2.1.3.1. Kadına Yönelik Şiddetin Kuramsal Temelleri

Sosyal bilimlerin temel yaklaşımları içinde olan pozitivist yaklaşıma göre toplumsal yapının bireysel eylemleri saptadığını savunur. Yorumlayıcı yaklaşım ise bireyin kendi yaptığı eylemlerinden sorumlu olduğunu belirtmektedir. Eleştirel yaklaşımda ise eylemlerin altında yatan iç veya dış nedenlerden ziyade eşitsizlik, baskı ve cinsiyetçilik gibi gizli ve gizli sorunları vurgulamaktadır. Her üç yaklaşıma da dayanan bu çalışma, insan eylemlerinin dış nedenlerini açıklamak amacıyla geliştirilen pozitivist yaklaşıma dayalı yapısal ve kültürel teorileri, yorumlayıcı yaklaşıma dayalı kişilik teorilerini ve eleştirel yaklaşıma dayalı cinsiyet teorilerini içermektedir. Bu teoriler, şiddetin bireysel ve sosyal sebeplerinin kategorizesini içerir. Bireysel nedenler arasında; şiddet suçlularının biyolojik ve karakteristik özellikleri, psikolojik refahı, değerlerin içselleştirilmesi düzeyleri ve ekonomik sorunlar ön plandadır. Toplumsal nedenler arasında aile yapılarındaki bozulma, fırsat ve kaynakların dağılımında gözlenen eşitsizlikler, kurumların işlevlerini yerine getirememesi, işsizlik, cinsiyetçilik ve çevre sorunları vardır (Gök, 2016, s.51).

2.1.3.2. Yapısal Sistem Sorunlarına Odaklanan Kuramlar

Yapıya odaklanan teoriler arasında ailenin yapısını içeren açıklamalar, aile bireylerinin içinde etkileşim, aile içi işlevler, rol paylaşımı, şiddeti meşrulaştıran kültürel yapılar ve kadına yönelik şiddeti destekleyen ve pekiştiren diğer kurumlar yer almaktadır. İşlevsel bakış açısı, aile içindeki rol farklılıklarının cinsiyetler arasındaki ilişkileri nasıl saptadığına odaklanır. Türkiye'de kadına yönelik şiddet araştırmalarında fiziksel şiddetin daha çok aile içinde gözlemlendiği ve aile bireyleri tarafından uygulandığı görülmektedir. Diğer taraftan, aile içinde şiddetin nasıl öğrenildiği ve diğer yaşam alanlarına nasıl yansıdığı söz konusu çalışmalarda ele alınmamaktadır. Oysa araştırmacılar özellikle aile içi şiddeti uygulayanların aileleri tarafından dışlanmış kişiler olduğunu savunmaktadırlar. Araştırmacılara göre ailede bireyin istismara uğraması, ihmal edilmesi ve aile içinde etkili bir iletişim kuramaması şiddet eylemlerinin ortaya çıkışını desteklemektedir (Gök, (2016).

2.1.3.3. Kültürel Kuramlar

Şiddetin nesiller boyu devam eden ve kültürel kaynaklı ortaya çıkan bir kültür biçimi olarak tanımlanması, kültürel aktarım teorisinde dikkat çekmektedir. Kültür aktarımı, kültürel olarak ilgili bilgi, değer ve yeteneklerin kişiden kişiye veya kültürden kültüre aktarılmasıdır. Kültürel aktarım kuramı, kişinin içinde toplumsallaştığı toplumdan öğrendiği her türlü davranış kalıplarının ve bilgilerin gelecek nesillere aktarılması ve yapısal kuram gibi toplumsal kurumların kültürel taşıyıcı işlevlerine odaklanmaktadır. Kuşaklararası geçiş teorisi olarak da bilinen kültürel aktarım teorisi, çok hızlı bir müdahale olmazsa ve gerekli önlemler alınmadığında şiddetin öğrenildiğini ve sorunların nesillerce süren bir aktarım içinde olacağını iddia etmektedir. Zira aile içi mahrem durumların ve sorunların her yerde konuşulmaması gerektiğine ilişkin kültürel normların kadınlar tarafından kabul görmesi ve pratiğe dönüştürülmesi şiddetin sürdürülmesine neden olabilmektedir. Öte yandan, erkeklerin korku kültürünü kullanarak kadınlara hükmetmek istemeleri, toplumda kadına yönelik şiddetin normalleşmesi sorununu daha görünmez hale getiriyor. Bu nedenle, erkeklerin uyguladığı şiddeti destekleyen ve pekiştiren diğer kurumlar kültürel teorilerin eleştirisine maruz kalmaktadır. Örneğin, kültürel kuramlarda medyanın, eğitimin, sanatın ortaya koyduğu erkek imgesinin şiddeti meşrulaştırdığı ve normalleştirdiği tartışılmaktadır (Baran, Kütük ve Maybek, 2012, s.41). Kadın imgesi ise erkeğe bağımlılık ve çaresizlik üzerinden temellendirilmektedir (Gök, (2016).

2.1.3.4. Toplumsal Cinsiyet Kuramları

Toplumsal cinsiyet kuramlarına göre şiddetin kökenleri toplumda kadın-erkek kimliklerinin inşasında, ilişkileri belirleyen erkek egemenliğinde ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinde yatmaktadır. Kadın dışılığı, eve bağlılığı ve bakım hizmetleri ile değerlendirilmektedir. Connel'e göre, hegemonik erkeklik kimliği şiddet, kadın düşmanlığı, fiziksel sertlik ve otorite gibi niteliklerle tanımlanmaktadır (Baran, Kütük ve Maybek, 2012, s.45). Duygusallık erkeğin olumsuz doğası olarak algılandığı hegomonik erkek kimliğinde, kadının üzerinde otorite sahibi olmak önemlidir, aksi halde erkek "erkek kimliğinin" zarar görmesinden endişe eder ve değersizleştirileceği korkusuna kapılır. Türkiye'de yapılan bir araştırma, erkek öğrencilerin kız öğrencilere

göre şiddete daha yatkın olduğunu ortaya koydu. Benzer şekilde, kadın ve erkeğin şiddeti farklı algıladığı, şiddetin erkek gücü yaratma yöntemlerinden biri olarak kabul edilir. Toplumun ataerkil yapıyı koruma ve yeniden üretme isteği kadına yönelik şiddet riskini arttırmaktadır (Baran, Kütük ve Maybek, 2012, s.50). Çünkü eril güç, eşler arasındaki ilişkilerde güç kullanımına dayanır ve erkeklerin ilişkilerde kadınlara baskı yapmasına neden olabilir. Öte yandan toplumun aile içi şiddete karşı olan tutumları ve gösterilen tepkiler yakın ilişkilerde şiddetin kabul edilip edilmediğini belirleyebilir. Özellikle, erkeğin hanede toplumca meşrulaştırılmış olan gücü koruma iç güdüsü, kadın veya çocuğa yönelik şiddeti artırmaktadır. Bu nedenle Arendt'e (1969) göre güç ve kontrol sağlama şiddetin en önemli nedenlerinden biridir ve insan gücün sınırlandığı yerde şiddete başvurmaktadır Bu görüşe dayanarak, şiddet gücünün zayıflar üzerindeki hakimiyetidir. Gücün toplum genelindeki hiyerarşik dağılımı aynı zamanda aile içindeki ilişki biçimlerini belirler ve bireylerin eylemleri üzerinde kontrol sağlar. Kontrol sağlama amacı da genelde erkeğin kadınları istediği gibi yönetme arzusudur (Gök, 2016, s.58).

2.1.3.4.1. Feminist Kuram

Şiddetin nedenlerini belirlemek için yapılan ilk çalışmalar, Parsons gibi araştırmacıların eylemlerin altında yatan biyolojik özelliklere odaklandığını göstermiştir. Daha çok istatistiklere dayanan bu çalışmalarda bireyin genetik, hormon, ruhsal ve fiziksel bozukluklarına bağlı şiddetin nedenleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Daha sonra kadına yönelik şiddetin 1970'li yıllara kadar Batı ülkelerinde nitel ve nicel olarak yapılan çalışmalar için konu olduğu görülmektedir (Gök, 2016, s.60).

2.1.3.5. Çok Disiplinli Bütünleştirilmiş Kuramlar

Bütünleşik teoriler ihmal, istismar ve şiddetin nasıl öğrenildiklerini ve bir bireyden diğerine veya gruptan diğerine nasıl geçtiklerini açıklamaya çalışır. Birçok biyolojik, nörofizyolojik, psikolojik ve sosyolojik açıklama içeren bütünleşik teoriler, şiddetin bireysel nedenlerine odaklanmaktadır. Aşağıda psikanaltik kuram, sosyal

öğrenme teorisi ve ekolojik teori üç sosyo-bilişsel temelli teori olarak ele alınmaktadır (Gök, 2016, s.65).

2.1.3.6. Psikanalitik Kuram

Psikanalitik teori, bireyin iç psikolojik süreçlerini göz önünde bulundurarak neden özellikle kötü niyetli eylemlere ihtiyaç duyduğu ve benimsediğini açıklar. Freud, dürtülerden gelen davranış ve gelişimin güçlü bilinçsiz dürtüler tarafından yönlendirildiğini ve gözlemlenen saldırganlık, cinsellik, anal kişilik ve bilinçaltı arzuları nedeniyle bireyin eylemlerinin ortaya çıkışını açıklamaya çalıştığını savundu. Freud'un insanın yıkıcı doğası ve davranışsal potansiyelleri hakkındaki açıklamaları yıllardır kabul edilmiş ve şiddet davranışının hastalıklarla ilişkisinin olup olmadığı bulunmaya çalışılmıştır (Gök, 2016, s.70).

2.1.3.7. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramının öncüsü olan Bandura sosyal-davranışçılık yaklaşımı ile şiddetin öğrenilen bir eylem olduğunu savunmaktadır. Bandura bireyin davranışlarının ortaya çıkışında edimsel koşullanmanın, model alma ve taklit etmenin önemli olduğunu ifade ederken, sosyal öğrenme sürecinin bilişsel süreçleri içerdiğini belirtmektedir. Model almada birey gözlediği kişinin çevreden olumlu dönüt aldığı ve başarılı olduğu davranışlarını alırken, taklit yoluyla öğrenmede gözlenen kişinin tüm davranışlarının benimsenmesi mümkündür. Bandura, sosyal öğrenme kuramında bireylerin diğer kişilerin davranışlarını gözlemleyip onları taklit ederek öğrenebileceklerini savunur. Bandura sosyal öğrenme kuramında insanların en iyi biçimde başkalarının davranışlarını gözleme ve taklit etme yoluyla öğrendiklerini savunmaktadır. Bireyler tarafından birtakım davranış kalıpları geliştirilirken diğer bireylerin davranış biçimleri örnek olarak alınmakta ve kendi davranışı olarak uygulanmaktadır. Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına göre bireyler sosyal çevreden kendileri için uygun olan davranış modellerini seçmektedirler. Yapılan bir çalışmada (Tahiroğlu vd., 2009) erkek çocukların kız çocuklardan daha fazla şiddete maruz kaldıkları ve erkek çocukların oyuncaklarının bile onların zihinlerinde şiddetin yer almasına neden olduğu belirtilmektedir. Bu durum ise şiddetin hem gözlem yoluyla hem de bilişsel bir süreç aracılığıyla öğrenildiğini göstermektedir (Gök, (2016).

2.1.3.8. Ekolojik Sistem Kuramı

Bronfenbrenner' in ekolojik sistemler kuramı sosyo-kültürel kuram veya biyoekolojik sistemler kuramı olarak da tanımlanır. Kuram Sosyal çevrede önemli bir yere sahip olmasına rağmen bireyin dahil olduğu tüm alanları dikkate alır. Ekolojik teoriye göre, bireylerin sosyal çevrelerinde karşılaştıkları fırsatlar, davranışlarını ve gelişimlerini etkileyen faktörlerdir. Ayrıca yaşamda stres yaratan durumlar bireyin eylemleri üzerinde etkiye sahip olmaktadır. Bununla birlikte, ekolojik model, davranışın bireyler ve onların sosyal çevreleri arasındaki etkileşimle şekillendiğini öne sürmektedir (Gök, (2016). Kurama göre kişilik gelişimi aşağıda belirtilen toplumsal kurumların etkileşimlerinin bir sonucudur Edelson, 2000):

Mikrosistemler - yakın çevredeki aile, arkadaşlar ve iş arkadaşlarıyla etkileşime girer.

Mezosistem - bireyi etkileyen ev ve okul gibi yakın çevredeki diğerleri arasındaki etkileşim.

Exosistem - politika belirleyiciler, işverenler, okul yönetim kurullarının bireyin hareketleri üzerindeki etkisi.

Makrosistemler - bireyin davranışları ile ilgili yaygın olarak kabul edilen kültürel davranışların ve inançların etkisi.

2.2. Problem Çözme Becerileri

Günlük yaşantıda aşılması gereken bazı güçlüklerle, problemlerle, engellerle karşılaşılır ve bunların aşılması için bazı problem çözme yolları denenir. Çoğu insanın enerjileri ve zamanı problem çözme ve karar verme süreçlerine gider. Genellikle, bu iki işlem aynı anlama gelebilir. Problem, hazır, anında çözüm cevaplarının olmadığı tüm durumlar olsa da, çözüm farklı fikirler veya olası çözümler arasında seçim yapmanın bir ölçüsüdür. Problem çözme, önceki yaşamlar üzerinden öğrenilen kuralların basit uygulanmasının ötesine geçerek bir sorunu çözmek için yeni çözümler bulabilmek olarak da tanımlanabilir. İnsanlar sorunlara farklı tepkiler verebilir. Soruna iyi bir çözüm bulmak, başka bir deyişle karar vermek yerine sorunu görmezden gelmek, sorunun ortadan kalkmasını ya da kendiliğinden çözülmesini ummak, başkalarının bu sorunu çözmesini beklemek, karar vermeyi geciktirmek, başkalarına sorumluluk vermek gibi yolların denendiği bilinmektedir. Ancak, sorun sahibi bunları

çözmek için harekete geçene kadar çoğu sorun kaybolmaz (Korkut, 2002, s.177). Problem çözmeyi sosyal-duygusal yetkinliklerden biri olarak ele almaktadırlar.

Problem çözüme, bilişsel becerilerin yanı sıra duygusal ve davranışsal özellikleri de içeren son derece karmaşık bir süreçtir. Ayrıca bireyin psikolojik uyumu benlik saygısı, iletişim becerileri ve karar verme tarzları ile akademik ve sosyal benlik saygısının etkisi ile yakından ilgilidir. Ayrıca gençlerde sosyal problem çözüme becerilerindeki eksiklikler, saldırganlık davranış bozuklukları madde kullanımı gibi sonuçlara yol açabilir (Korkut, 2002, s.180). Etkili ve sorunsuz çözüm yolları yaşamlar yoluyla öğrenilir. Etkili problem çözüme doğru tanımlanır, ilgili bilgiler toplanır, çözüm seçenekleri belirlenir ve en uygun seçenek seçilerek uygulanır. Karar verme becerilerini/problem çözüme becerilerini 8 adım olarak gören araştırmacılar vardır. Bu adımlar, bireyin kendisinin ve başkalarının duygularının farkında olması, konuyu veya sorunu tanımlaması, hedefleri tanımlaması ve seçmesi, alternatif çözümler oluşturması, olası sonuçları gözden geçirmesi, en iyi bulunan çözümü seçmesi, hareket planının oluşumu ve engelleri üzerinde nihai kontrole sahip olması, olup bitenlerin farkında olması ve bu bilgileri gelecekte kararları/sorunları çözmek için kullanması olarak özetlenebilir (Korkut, 2002, s.184).

2.2.1. Problem Çözme Becerisini Etkileyen Faktörler

İnsanların hayatlarında sorun yaşamamaları, yeni sorunlarla karşılaşmamaları mümkün değildir. Bu nedenle sorunsuz bir yaşam umut etmek yerine sorunlu yaşamla mücadele etme yollarını öğrenmek daha gerçekçi bir yaklaşım olarak görülmektedir. Yaşam koşulları insanın; yaratıcı, eleştirel düşünebilen, karşılaştığı sorunlara farklı çözüm yolları üretebilen ve girişken kişiler olmasını zorunlu hale getirmiştir (Ulupınar, 1997). Karşılaşılan zorluklarla başa çıkmaya çalışmak, sorunun çözümü olarak adlandırılır. Problem çözüme, istenen hedefe ulaşmak için etkili ve yararlı araç ve davranışları seçmenin ve kullanmanın bir yolu olarak da tanımlanır (Vural, 2004). Her bireyin problem algılama durumu değişeceği için problem çözüme davranışları farklı olacaktır. Soruna eşlik ettiği düşünülen başka kişilik özellikleri ve hayat şartları, bireyin problem çözümedeki başarısının yanı sıra önemli bir rol oynar (Tümkiye ve İflazoğlu, 2000, s.143). Problem çözüme becerileri bireyin sağlıklı bir hayatı yaşaması ve ruh sağlığını koruması için gereklidir. Sağlık çalışanlarından olan ebe ve hemşirelerin problem çözüme becerisine sahip olması beklenir. Ebe ve hemşirelerin

sağlıklı ve hasta bireylere bakım verirken problem çözme becerilerini etkin bir biçimde kullanmaları verilen bakımın kalitesini yükseltmede önemli bir faktördür. Hemşirelerin hem teorik hem de klinik alanlarda hemşirelik uygulamaları hakkında karar vermek için problem çözme bilgisine ihtiyacı vardır. Hemşirelik teorisyenleri de bireylerin ihtiyaçlarını belirlemek ve ele almak için problem çözme yaklaşımının kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Gelişen teknoloji, sağlık sistemindeki değişiklikler ebeliği ve hemşireliği de etkilemektedir. Ebe ve hemşirelerin değişen bu duruma ayak uydurabilmeleri için problem çözme becerilerini belirlemeleri ve geliştirmeleri gerekmektedir (Durmaz, Kaçar, Sevtap, Reyhan, Yeşilova ve Tortumluoğlu, 2007, s.63).

Farklı değişkenler kullanılarak bakıldığında yapılmış olan araştırmalar, problem çözme becerilerinin bireyin üzerinde birçok durum açısından etki ettiği görülmüştür. Örneğin, depresyon üzerine yapılan araştırmalar, depresif bireylerin kişilerarası veya sosyal sorunları etkili bir şekilde çözme yeteneğinden yoksun olduğunu göstermiştir. Problem çözme becerileri üzerine yapılan diğer araştırmalarda, bireylerin; uyum düzeyi, kişilik özellikleri, sosyo-demografik özellikleri ve bazı bilişsel değişkenleri ele alınarak aralarındaki ilişkiler incelenmiştir (Polat ve Tümkaya, 2010, s.346).

Jerath, Hasija ve Malhotra'ya (1993, s.143) göre; zeka, stres ve dışa dönüklük sorunun etkili çözümü için önemli belirleyicilerdir. Durumsal kaygı da etkili problem çözme öğrenmede önemli bir rol oynar. Son derece kaygılı, düşük performans gösteren bireylerin problem çözme görevine odaklanmak için çok az zaman harcadığı ve göreve uygun düşünceler geliştirmediği görülmektedir. Böylece kaygı düzeyleri daha da yüksek olduğu için karşılaştıkları sorunları etkili bir şekilde çözemezler (Polat ve Tümkaya, 2010, s.360).

2.3. Kendilik Algısı

“Kendilik Psikolojisi” Kohut'un öncülüğünde gelişen çağdaş psikanalitik kuramlardan biridir. Kohut, (kuramı ilk ortaya koyduğunda kendiliği (self), benlik (ego) içinde yer alan bir kendilik tasarımı (self-representation) -kişinin kendini algılayış biçimi ve kendisiyle ilgili imgeler bütünü- şeklinde düşünmüştür. İkinci kuramında ise kendilik, bir üst örgütlenme, “kişiliğin çekirdeği, algıların ve girişimlerin merkezi” şeklinde nitelendirilir ve tüm psikopatoloji alanına açıklama

getirmeyi hedefler (Kohut 1977). Kendilik nesnelere (self-objects), kendiliğin bir parçası, bir uzantısı olarak algılanan nesnelere. Kendilik nesnelere; anne-baba, daha geniş anlamıyla da çocuğun yaşamında önem taşıyan, çevresinde bulunan kişilerdir (akt., Özen, 2011). Kendilik, basitçe tekil şahıs “ben”e karşılık gelmektedir (Cooley, 1968). Franzoi'ye göre kendilik, sosyalleşme ve olgunlaşma yoluyla edinilen, sembolik iletişim kurma ve benlik farkındalığının da bulunma gibi nitelikleri olan sosyal bir varlıktır. İnsan toplumdan kopuk olarak gelişemediği, ancak ve ancak sosyal bir bağlamda var olabildiği için, benliğin de sosyal bir varlık olduğu kabul edilmektedir (Sümer, 1999). Kendilik kavramı, kendi yaşam tecrübelerimizin algı ve organizasyonu için bir çerçeve çizer. Aynı zamanda, benlik kavramı, başkalarının duygu, düşünce ve davranışlarını anlamak için kullandığımız geniş ve sistematik bir yapıdır (Markus ve Nurius, 1986, s. 954). Kendilik algısı uzun zaman önce filozofların ve sosyal bilimcilerin ilgi alanı olmuştur. Çağdaş psikologlar, farklı iki baskın görüşü savunur. Bir görüşe göre; öz algı, toplumsal açıdan paylaşılan gerçekliğe dayanır, başkalarını algılamakla aynı süreçlerden ortaya çıkar, davranış ve tecrübenin kesin yansımaları olarak düşünülür. Başka bir görüşe göre, temelde benlik algısı çarpıtılmıştır, kendine hizmet eder ve başkalarının algıları tarafından savunulandan daha olumludur (Jones, 1990). Kendilik kavramı; Duyguların ifade edilmesinde ve düzenlenmesinde önemli rol oynadığı düşünülür. Markus ve Kitayama'ya göre, öfke, gurur ve hayal kırıklığı gibi bireyin içsel referanslarına dayanan ego güdümlü duygular, bağımsız bir benlik yapısına sahip kişiler tarafından daha sık yaşanmakta ve ifade edilmektedir (Markus ve Nurius, 1986, s. 969). Kişilerarası ilişkiler; Birçok hayati zevk ve mutluluk, diğer insanlarla kurduğumuz ilişkilere ve ne kadar iyi iletişim kurduğumuza bağlıdır. İnsandaki en eski içgüdü, onu diğer insanlarla ilişki kurmaya iten içgüdüdür. İnsanların, diğer insanlara bir paylaşma duygusuyla yaklaşmaları sonucunda insanlık ileriye gitmiştir (Adler, 1985). Bolton'a göre iki insan birbiriyle iletişim kurduğunda doğada başka hiçbir yerde bulunmayan çok özel bir durum ortaya çıkar. Çünkü kişilerarası ilişkiler tüm anlamsız şeyleri anlamlı hale getirebilmektedir (Bolton, 1979).

2.3.1. Kendilik Kavramı

Kendilik kavramı, yaşam tecrübelerimizin algı ve organizasyonunun oluşması amacıyla bir çerçeve çizer. Aynı zamanda, benlik kavramı, başkalarının duygu,

düşünce ve davranışlarını anlamak için kullandığımız geniş ve sistematik bir yapıdır (Markus, Moreland ve Smith, 1985). Franzoi'ye göre kendilik; sembolik iletişim ve öz farkındalık gibi niteliklerle, sosyalleşme ve olgunlaşma yoluyla edinilen bir sosyal varlık olarak tanımlanabilir. İnsan toplumdan kopuk gelişemediğinden, toplumsal bağlamda var olabildiğinden, benlik aynı zamanda sosyal bir varlıktır. (akt, Sümer, 1999). Markus (1983, s. 543); kendilik kavramını daha iyi tanımlamak için kendi düzeninden bahseder. Kendilik şeması, bireyin geçmiş yaşamından gelen ve sosyal hayatında kendisi hakkındaki bilgilerin işlenmesine rehber olan bilişsel bir yapıdır. Kendi şemaları, kendi hakkındaki bilgiler üzerinde dizgesel bir etkiye sahiptir. Bireyin belirli bir alanda olan davranışını düzenleme, özetleme veya açıklama girişimleri, kendi kendine ilişkili bilişsel yapılarla sonuçlanacaktır. Kendilik şeması, bireysel özel durumlardan bilişsel temsillerin yanı sıra bireyin davranışının kendisi ve çevresindeki diğer kişiler tarafından değerlendirilmesi ve tekrar sınıflandırmalarından daha genel temsiller kapsar. Belirli bir alanda kendilik şemasını oluşturan kişiler o alan kapsamında daha hızlı, emin ve tutarlı bir biçimde kendileri hakkında yargılarda bulunabilirler. Kişinin geçmişte olan duygu, düşünce ve davranışları geleceğe dair öngörülerini kendileriyle ilgili bilişsel yapılardan etkilenir.

2.3.2. Kendilik Algısı ve Kişilik

İnsan davranışı üzerinde büyük etkisi olan kişilik, karışık ve etkin bir yapı olarak görülür ve bireyi diğer bireylerden ayırt eden özellikler biçiminde tanımlanır (Cevher ve Buluş, 2007, s.52). Kişiliği, benliği (benliği) şekillendiren temel özelliklerden biri, bireyin kendisi ve kendini nasıl bir insan olarak gördüğü konusundaki fikirleri hakkındaki farkındalığını gösteren ve zamanla değişme yeteneğine sahip bilişsel bir yapıdır (Adams, 1995). Bireyin kendine ve diğer bireylere karşı davranışlarıyla kişilerarası sürece yön veren, yorum yapan, düzenleyen ve aracılık yapan etkin bir zihinsel yapı olarak görülen benlik kavramı; bireyin karakter özelliklerini, değer, inanç, arzu ve değerlendirmelerini içerir (Gerrig, Zimbardo, Campbell, Cumming ve Wilkes, 2015). Benlik algısı, benlik saygısı, benlik kurgusu ve bunların ruh sağlığı üzerindeki etkileri gibi değişkenler uzun yıllardır araştırmacıların ilgi odağı olmuştur. Araştırma sonuçları, bireyin benliğine dair olumsuz inançlara, tutumlara ve algılara sahip olmanın ruh sağlığını olumsuz etkilediğini göstermektedir (Moksnes, Moljord, Espnes ve Byrne, 2010, s.430). Olumlu bir öz algıya sahip bireyler daha olumlu

duygular yaşarlar (Kararımak ve Siviş-Çetinkaya, 2011, s.30) ve hayattan daha fazla doyum almaktadırlar (Jin, Ye, Gan, Yu, Wu ve Dai, 2012, s.2863). Bireyin özgüveni arttıkça psikolojik sağlamlılığı (Kararımak ve Siviş-Çetinkaya, 2011, s.43) ve toparlanma gücü de artıyor. Bağımsız benlik kurgusu mutlulukla daha fazla ilişkili olarak görülürken (Koydemir ve Mısıır, 2015, s.49); saldırganlık ve yalnızlık gibi istenmeyen özellikler ile benlik algısı arasında olumsuz bir ilişki olduğu bilinmektedir (Odacı ve Berber Çelik, 2017, s.171). Kadınların hem toplumda hem de ailede oynadığı roller göz önüne alındığında, kadının ruh sağlığıyla çok yakından ilişkili olan benlik yapısının, başta çocuklar olmak üzere ailenin her bir ferdi, kadının çalıştığı iş ortamını ve içinde bulunduğu toplumu da etkileyeceği bir gerçektir. Günümüzde kadınları güçlendirme, gelişimlerini teşvik etme ve toplumsal eşitliğe ulaşma çabaları popülerlik kazanmıştır.

Kendilik algısı, bağlanma ve psikopatolojik semptomlar arasındaki ilişkiler, son yıllarda klinik psikoloji ve psikiyatri yazınında sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Bu ilişkiler Sullivan (akt. Engler, 1985), Beck (1963; 1964) ve Bowlby'nin (1969) kuramlarında farklı terimlerle ancak benzer bir bakış açısıyla ele alınmışlardır. Bu ortak temel bakış açısı, kişinin yaşamının ilk aşamalarında, kişilerarası ilişkiler bağlamında oluşan öz algı biçiminin, yaşamları boyunca duygu ve düşüncelerini şekillendirmesi ve bu nedenle psikolojik sağlıklarıyla yakından ilişkili olmasıdır.

2.3.3. Kendilik Algısı ve Şemalar

Sullivan'ın (1953) kişilerarası kuramına göre kendilik algısı anne ile ilk iletişim ile oluşmaya başlar ve aynı zamanda kişilik oluşumunda önemli bir rol oynar (Hall, Lindzey ve Campbell 1957). Kişilerarası ilişkilere dayanarak, kişileştirme ile de önemli bir ilişkisi vardır. Kendisiyle ilgili yetersiz ve yanlış kişileştirmeler oluşturmuş bir insanın, başkalarına ilişkin algıları da yanlışlarla dolu olur. Bu çarpıtılmış algılardan da işlevsel olmayan bir biçimde zihinsel değerlendirmeler yaptığımız, otomatik düşüncelerimiz (Burns, 2007) ortaya çıkar. Beck (Beck, Rush, Shaw ve Emery, 1979) başkalarıyla olan iletişimlerimizde çevresel olan bilgileri işleme alırken, temel şemalarımızın ilk referans alınanlar olduğundan bahseder. Bu yaklaşıma göre kendimiz ve diğer insanlarla birlikte dünya hakkında muhtelif şemalarımız bulunur. Ancak, bu şemaların içeriği, bize ilk bakım verenlerin davranışlarından bebek

aklımızla yaptığımız çıkarımlara dayandığından, yetişkinlik için çok gerçekçi veya işlevsel olmayabilir. Bununla beraber, şemalar bir kez oluştu mu kendilerini sürdürecektir şekilde işlediklerinden, kişi işlevsel olmayan şemalarının farkında olmayabilir. İşlevsel olmayan tutumlarımız, olumsuz otomatik düşüncelerimiz, genellikle bu işlevsel olmayan kendilik, diğerleri ve dünya şemalarımızdan kaynaklanır.

2.3.4. Kendilik Algısı ve Bağlanma

Bowlby (1969) ve Ainsworth (1989, s.709) bağlanma ile ilgili kapsamlı araştırmalara yer vermişlerdir. Bowlby, anne (veya temel bakım veren) ve çocuk arasındaki bağlanma ilişkisi düzeninin önemi üstünde durarak, bu ilişkide yaşanan süreçlerin, benliğin ve diğer algıların yetişkinlikteki duygusal, bilişsel ve sosyal süreçleri güçlü bir şekilde etkilediğini öne sürmüştür (Ainsworth ve Bowlby, 1991, s.333; Shaver ve Fraley, 2009, s.153). Çocuklukta döneminde gözlenmiş olan bağlanma düzenlerinin yetişkinlikte de benzerlik göstererek devam ettiği öngörülür (Bartholomew ve Shaver, 1998, s.25; Main, 1996; Shaver ve Miculincer, 2002, s.133). Kişilik gelişimine etiyolojik açıdan bakan bağlanma teorisi, anne ve çocuk arasındaki ilk etkileşimin bağlanmanın temelini oluşturduğunu savunur (Bowlby ve Ainsworth, 1991, s.709; Fraley ve Phillips, 2009, s.180). Bowlby'nin çalışmalarının ardından Ainsworth, çalışmalarında, bu gelişimin daha çok çocukluk dönemini tartıştı. Anne (veya temel bakım veren) ve daha sonra baba ve çocuk arasında olan ilk etkileşimler, özellikle oyun döneminde çocuğun kendini güvende hissetmesini sağlar (Newland, Coyl-Shepherd ve Paquette, 2013, s.337). Ebeveynler çocuğun ihtiyaçlarını sürekli olarak karşıladıysa, bu güven duygusunu pekiştirir ve çocuğun zaman içinde dünyayı keşfetme, bilme, öğrenme ve geliştirme arzusunu tetikler. Tam tersi olursa çocuk güvensiz, çekingen ve yeni gelişmelere kapalı bir kimlik geliştirebilir. Birçok çalışma, yetişkinlikte ortaya çıkan psikopatolojinin kökeninde, çocuklukta edinilen güvensiz bağlanma stillerinin (endişeli-kaçınma) önemli bir role sahip olabileceğini göstermektedir (Ainsworth ve Bowlby, 1991, s.709; Liotti, 2013, s.1136).

2.3.5. Bütünleyici Kendilik Farkındalığı

İnsanın kendisi hakkında karmaşık, soyut ve bilinçli yollarla düşünme yeteneği kişinin kendi farkındalığını kazanmayı sağlamakta (Ghasipour, Robinson ve Ghorbani, 2013, s. 1030; Leary ve Buttermore, 2003, s.365), ve bireyin kendi deneyimlerinin farkında olması psikolojik uyum sürecinin temeli olarak görülmektedir. Kendi deneyimlerine dayalı psikolojik uyum sağlar ve sürecin temelini oluşturur. Öz-farkındalık, bireyin geçmiş, şimdiki deneyimlerini ve gelecekteki istenen hedefleri elde etmeyi anlamlı bir bütün halinde birleştirme yeteneğini ifade eder (Ghorbani, Watson ve Hargis, 2008, s.395; Ghorbani, Cunningham ve Watson, 2010, s.147). Bütünleştirici öz-farkındalık, geçmiş deneyimleri anlamak, şimdiki zamanda kendinin farkında olmaya devam etmek ve gelecekte istenen hedeflere ulaşmak için ilerlemektir. Bütünleştirici öz farkındalık; deneyimsel ve yansıtıcı etkisiyle kendini daha iyi tanımayı sağlar (Ghasemipour vd., 2013, s.1032; Ghorbani vd., 2008, s.412; Ghorbani, Mousavi, Watson ve Chen, 2011, s.1). Deneyimsel öz farkındalık an be an bireyin başına gelenlere odaklanır (Thera, 1972); Yansıtıcı öz-farkındalık, daha karmaşık ve üst düzey bilişsel işlevler yoluyla öz deneyimlerin analizini ifade eder. Bu boyutlar durumsal (Wicklund ve Duval, 1971, s. 319) veya sürekli (Fenigstein, Scheier ve Buss, 1975, s. 522) olabilir. Farkındalık, kişisel öz-farkındalık ve bütünleştirici öz-farkındalığı içeren bir dizi farklı durumsal veya sürekli öz-farkındalık alanı vardır. (Brown ve Ryan, 2003; Ghorbani vd., 2010, s.146). Kavramsal olarak farklı olan bu alanların farklı süreçler yoluyla fiziksel sağlık ve ruh sağlığı ürettiğine inanılmaktadır (Ghasipour vd., 2013, s.1034). Araştırmalar, bütünleştirici öz farkındalığın ruh sağlığı ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Bütünsel öz-farkındalık ve stres (Ghorbani vd., 2010, s.154; Ghasemipour vd., 2013, 1036; Ghorbani ve diğerleri, 2011, s.4), kaygı, depresyon (Ghasemipour vd., 2013, s.1037; Ghorbani vd., 2011, s.6), özeleştirici, somatizasyon, kişilerarası duyarlılık, obsesyon-kompulsiyon, kişilerarası duyarsızlık, kişilerarası ambivalans, saldırganlık, sosyal onay ihtiyacı, sosyalleşme yoksunluğu (Ghorbani vd. , 2011, s.8), Narsisizm ve fiziksel septomlar arasında olumsuz yönde ilişkiler vardır (Ghorbani ve ark., 2010, s.149). Bütünsel öz-farkındalık, empatik bakış açısı alma (Ghorbani vd., 2010, s.150), benlik saygısı (Ghorbani vd, 2010, s.151), özerklik, yetkinlik, ilişkili olma ve farkındalık (Ghorbani vd., 2010, s.150) 2010, s. .152) ve demografik özellikler açısından olumlu bütünleştirici özelliktedir. Öz farkındalık;

cinsiyet, yaş ve medeni durum değişkenleri açısından değişmemektedir (Ghorbani vd., 2010, s.154); ancak evlilik süresi arttıkça bütünleştirici öz farkındalık azalmaktadır (Ghorbani, Watson, Fayyaz ve Chen, 2015, s.1). Bütüncül benlik algısı arttıkça evlilikten alınan doyumun da arttığı bilinmektedir (Ghorbani vd., 2011, s.8).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli ilişkisel tarama yöntemi olarak düzenlenmiştir. Tarama modelleri belirli bir evren hakkında genel bir bilgi almayı amaçlar ve tüm evren üzerinde veya evrenden seçilen bir örnek aracılığıyla araştırmalar yapılır. Bu modelde, iki değişken ya da daha fazla değişkenin birlikte değişip değişmediğini belirlemek ve değişim varsa değişim derecesi ne yönde ve büyüklükte olduğunu açıklamayı hedefleyen bir çalışma yapılır. Ancak bu model değişkenler arasında bir neden-sonuç ilişkisi olarak vermez. Diğer taraftan bunun yerine neden-sonuç ilişkisi hakkında ipuçları verebilir. Ayrıca, bir değişkendeki ve diğer değişkendeki durumun tahmini hakkında önemli bilgiler sunar (Karasar, 2010).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırma grubu İstanbul ilinde Beyoğlu ilçesinde olan Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfına başvuran kadınlar dahil edilmiştir. İstanbul ilinde Beyoğlu ilçesinde olan Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfına başvuran 18-65 yaş arası bireylerin seçiminde olasılıksız örnekleme yöntemleri arasında uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme zaman, para ve işgücü bakımından sınırlı olunması halinde katılımcıların kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir yöntemlerle seçilmesidir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Bu örnekleme yönteminin tercih edilmesinin nedeni araştırmacının katılımcılara kolay ve pratik bir şekilde ulaşmasına imkân sağlamasıdır (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Araştırmada .05 hata payı ile 100 binden büyük evrenler için en az 300 örneklem seçilmesinin ideal olacağını belirtmektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004), Bu nedenle araştırmada en az 383 katılımcı ile yapılması planlanmıştır. Ancak elde edilen veriler örneklem eksikliği nedeniyle toplam 269 kişi ile yürütülmüştür.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Problem Çözme Envanteri (PÇE), Sosyal Karşılaştırma Ölçeği, Kadına Yönelik Şiddeti Derecelendirme Ölçeği kullanılarak veri elde edilmiştir.

3.3.1 Demografik Bilgi Formu

Bilgi formunda yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum ve kendilerini nasıl tanımladıkları ile ilgili sorular bulunmaktadır. Araştırmaya katılan bireylere ait demografik bilgileri öğrenmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda katılımcıların cinsiyet, eğitim düzeyi, yaşı, medeni durumu ve çalışma durumuna ait bilgiler yer almaktadır.

3.3.2. Problem Çözme Envanteri (PÇE)

Bu ölçek 1992 yılında Heppner ve Peterson tarafından geliştirilmiştir. Envanterde, bireylerin kişisel ya da günlük yaşamdaki sorunlarına verilen tepkileri açıklayan 35 maddeden oluşan likert tipi ve altı yanıtı bir ölçektir. Bunlardan (1) tam katılımı gösterir ve (6) tam olarak katılmaz. cevaplara 1 ile 6 arasında değişmektedir. 9, .22. ve 29. maddeler puanlama dışı tutulur. "1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30." ve 34. maddeler ters olarak ve yeterli problem çözme becerilerini temsil ettiği varsayılmaktadır. Envanterden alınacak toplam puan ranjı 32–192'dir. Envanteri cevaplayacak olan kişinin maddeyi okuduktan sonra, o maddeye katılıp katılmadığına karar vermesi ve sonra katılımın derecesini envanter üzerinde işaretlemesi gerekmektedir. Düşük puanlar problemlerin çözümünde etkili olduğunu, yüksek puanlar ise sorunlar karşısında etkili çözümler bulamadığını göstermektedir. Envanterin yanıtlanmasında zaman sınırı bulunmamaktadır. Ölçeğin toplam puanı ile ve üç alt boyutun puanları, problem çözme becerileri ile korelasyonları sırasıyla -.46, -.44, -.29 ve -.43' olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin, problem çözme becerilerinden memnuniyet dereceleri ile korelasyonları ise -.42, -.42, - .24 ve -.39 olarak ölçülmüştür. Elde edilen sonuçlar ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .90, alt boyutlar ise .72 ile .85 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca madde-toplam puan korelasyonlarının ranjı ise .25 ile .71 arasındadır. Alt ölçeklerinin test-tekrar test güvenilirlik katsayıları $r = .83$ ile $r = .89$ arasındadır (Savaşır ve Şahin,1997).

3.3.3. Sosyal Karşılaştırma Ölçeği

Orijinal adı ‘Social Comparison Scale’ olan bu ölçek 1995 yılında Gilbert ve Trent tarafından geliştirilen 11 maddelik ve daha sonra 7 madde daha eklenmesiyle son şeklini almıştır. Türkçe’ye Şahin, Durak ve Şahin (1993) tarafından kazandırılan ölçek, kişinin başkasıyla kıyasladığında kişinin kendisini farklı boyutlarda nasıl gördüğü ve değerlendirdiğine yönelik “kendilik algısını” değerlendirmektedir. Ölçek, kişinin olumsuz değerlendirme ve çekişme düzeyini belirlemek için kullanılır. 18 maddelik bu ölçek, pozitif ve negatif olmak üzere iki kutupta sunulan niteliklerden oluşur:

Yetersiz	Yeterli;
Beceriksiz	Becerikli
Başarısız -	Başarılı
Sevilmeyen	Sevilen
İçedönük	Dışadönük
Yalnız	Yalnız Değil
Dışlanmış	Kabul Görmüş
Sabırsız	Sabırlı
Hoşgörüsüz	Hoşgörülü
Söyleneni Yapan	İnisiyatif Sahibi
Korkak	Cesur
Özgüvensiz	Özgüvenli
Çekingen	Atılgan
Dağınık	Düzenli
Pasif	Aktif
Kararsız	Kararlı
Antipatik	Sempatik
Boyun Eğici	Hakkını Arayıcı

Türkçe form düzenlenirken yeni maddeler de eklenerek, puanlama, zıt kutuplu şekilde 1-6 Likert tipi olarak yapılır. Toplam puanlar 18 ile 108 arasındadır. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar pozitif, düşük puanlar negatif kendilik algısı olduğunu belirtir. Ayrıca güvenirlik çalışmasında Cronbach alfa kat sayısı 0,89 olarak tespit edilmiştir (Savaşır ve Şahin, 1997),

3.3.4. Kadına Yönelik Şiddeti Derecelendirme Ölçeği

Orijinal adı ‘Severity of Violence Against Women’ olan ölçek 1992 yılında Marshall tarafından katılımcıları şiddete maruz kalma açısından değerlendirmek için

kullanılmıştır ve Türkçe'ye Tuz ve arkadaşları (2015) tarafından kazandırılmıştır. Bireylerin öz-bildirimlerine dayalı olan ölçek 46 maddeden oluşan ve 0:Asla, 1:Birkez, 2:Birkaç kez, 3:Birçok kez şeklinde 4 dereceli Likert tipi olarak derecelendirilir. Şiddetin fiziksel ve cinsel yönlerinin bilimsel olarak ölçülmesi için kullanılan ölçek ve alt boyutları puan arttıkça yoğunluk düzeyi artar. Ölçeğin Cronbach alfa sırasıyla 0,979 ile yüksek ve 0,738 olarak iyi güvenilirlikli bulunmuştur. Ölçek 9 alt alan sahiptir. Aşağıda alt alanlar verilmiştir.

Tehdit	Sembolik derecede
Tehdit	Hafif derecede
Tehdit	Orta derecede
Tehdit	Ağır şiddet
Davranış	Hafif şiddet
Davranış	Minör şiddet
Davranış	Orta dereceli şiddet
Davranış	Ağır şiddet ve Cinsel şiddet

Ayrıca tehdit boyutunda sembolikten hafif, orta ve ağır dereceli; davranış boyutunda hafiften minör, orta ve ağır düzeyde olmak üzere şiddetin boyutu sırasıyla yükselmektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS programına kontrollü bir şekilde girilmiştir. Kayıp veriler daha sonra kontrol edilmiştir. Araştırma problemlerine göre kullanılacak olan uygun analiz türleri belirlenmiş olup değişkenler arası ilişkinin varlığını saptamak için korelasyon analizi kullanılmıştır. Değişkenlerin düzeyi betimsel istatistiklerle, karşılaştırma testleri, tartışılan değişkenlere göre farklılaşma durumlarını incelemek için kullanılmıştır. Normal dağılımı gösteren verilerde iki bağımsız grubun ortalamasının farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için t-test analizi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu analize incelenmiştir. Bulguların anlamlı olup olmadığına yorum yapılabilmesi amacıyla .05 anlamlılık baz alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde örneklem grubunun kişisel bilgi formunda yer alan sorulara ait betimsel bulgular ile diğer değişkenlere ilişkin bulgular, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Betimsel İstatistik Analiz Sonuçları

Değişkenler	n	%	
Yaş	18= 30,00	68	25,3
	31,00 - 40,00	73	27,1
	41,00 - 48,00	69	25,7
	49,00+	59	21,9
	Toplam	269	100,0
Medeni Durum	Bekar	67	24,9
	Evli	135	50,2
	Boşanmış	42	15,6
	Birlikte Yaşıyor	11	4,1
	Ayrı Yaşıyor	7	2,6
	Dul	7	2,6
	Toplam	269	100,0
Evlilik Şekli	Resmi Nikah	225	83,6
	İmam Nikahı	44	16,4
	Toplam	269	100,0
Evlilik Usulü	Görücü	31	11,5

	Anlaşarak	225	83,6
	Kaçarak	13	4,8
	Toplam	269	100,0
Eğitim	İlkokul	31	11,5
	Ortaokul	19	7,1
	Lise	54	20,1
	Üniversite	136	50,6
	Okur Yazar	29	10,8
	Toplam	269	100,0
		İlkokul	4
	Ortaokul	64	23,8
	Lise	136	50,6
Eş Meslek	Üniversite	63	23,4
	Okur Yazar	2	,7
	Toplam	269	100,0
		0-1300	91
Gelir	1301-3499	152	56,5
	4500 ve üzeri	26	9,7
	Toplam	148	100,0
		Evet	116
Şiddete maruz kaldığınız zaman herhangi bir yerden yardım talep etme	Hayır	153	56,9
	Toplam	269	100,0
		Evet	191

	Hayır	58	21,6
Size şiddet uygulayan kişi alkol kullanma durumu	Bilmiyorum	20	7,4
	Toplam	269	100,0
	Evet	129	48,0
Size şiddet uygulayan kişi kumar oyna durumu	Hayır	140	52,0
	Toplam	269	100,0

Araştırmaya 269 katılımcı dahil edilmiştir. Araştırmaya katılan 18-30 yaş arası denek sayısı 68(25,3), 31-40 yaş arası denek sayısı 73(27,1), 41-48 yaş arası denek sayısı 69(25,7), 49 ve üzeri denek sayısı 59(21,9) olduğu görülmektedir.

Medeni durum değişkenine bakıldığında araştırmaya katılan bekar denek sayısı 67(24,9), evli denek sayısı 135(50,2), boşanmış denek sayısı 42(15,6), birlikte yaşayan denek sayısı 11(4,1), ayrı yaşayan denek sayısı 7(2,6) ve dul denek sayısı 7(2,6) olduğu görülmektedir.

Evlilik şekli değişkenine bakıldığında araştırmaya katılan resmi nikâhlı denek sayısı 225(83,6) ve imam nikâhlı denek sayısı 44(16,4) olarak görülmektedir. Evlilik usulü değişkenine bakıldığında araştırmaya katılan görücü usulü evlenen denek sayısı 31(11,5), anlaşarak evlenen denek sayısı 225(83,6) ve kaçarak evlenen denek sayısı 13(4,8) olarak tespit edilmiştir.

Eğitim değişkenine bakıldığında araştırmaya katılan ilkokul mezunu denek sayısı 31(11,5), ortaokul mezunu denek sayısı 19(7,1), lise mezunu denek sayısı 54(20,6), üniversite mezunu denek sayısı 136(50,6) ve okur yazar olan denek sayısı 29(10,8), Eş eğitim değişkenine bakıldığında araştırmaya katılan ilkokul mezunu denek sayısı 4(1,5), ortaokul mezunu denek sayısı 64(23,8), lise mezunu denek sayısı 136(50,6), üniversite mezunu denek sayısı 63(23,4) ve okur yazar olan denek sayısı 2(0,7) olarak tespit edilmiştir.

Gelir değişkenine bakıldığında araştırmaya katılan 0-1300 TL gelir beyan eden denek sayısı 91(33,8), 1301-3499 TL gelir beyan eden denek sayısı 152(56,5), 4500 TL ve üzeri gelir beyan eden denek sayısı 26(9,7) olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada şiddete maruz kaldığı zaman herhangi bir yerden yardım talep edip etmeme durumuna bakıldığında şiddete maruz kaldığı zaman yardım talep eden denek sayısı 116(43,1) ve şiddete maruz kaldığı zaman yardım talep etmeyen denek sayısı 153(56,9) olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada şiddet uygulayan kişinin alkol kullanıp kullanmama durumuna bakıldığında şiddet uygulayan ve alkol kullanan denek sayısı 191(71,0), şiddet uygulayan ama alkol kullanmayan denek sayısı 58(21,6) ve şiddet uygulayan ama alkol kullanıp kullanmadığı bilinmeyen denek sayısı 20(7,4) olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada şiddet uygulayan kişinin kumar oynayıp oynamama durumuna bakıldığında şiddet uygulayan ve kumar oynayan denek sayısı 129(48,0), şiddet uygulayan ama kumar oynamayan denek sayısı 140(52,0) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Betimsel İstatistikleri

Ölçekler		En n	küçük değer	En büyük değer	\bar{x}	Ss	Basıklık	Çarpıklık
Problem Çözme Envanteri		269	79,00	184,00	116,3093	17,28613	1,003	1,551
Kendilik Ölçeği	Algısı	269	26,00	90,00	70,8617	15,58415	-740	-246

n=269

Araştırmaya 269 katılımcı katılmıştır. Örneklem grubunun Problem Çözme Envanteri ortalama değerleri 116,3093, Ss değeri $\pm 17,28613$, hesaplanan en küçük değer 79, en büyük değer 184 ve Kendilik Algısı ortalama değerleri 70,8617, Ss değeri $\pm 17,28613$, hesaplanan en küçük değer 26, en büyük değer 90 olarak bulunmuştur. Normallik analizi sonuçları olarak, basıklık-çarpıklık değerleri -2, +2 arasında olduğu ve normal dağılımı ihlal etmediği görölmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Durumuna göre Problem Çözme Envanteri Puanlarının t Testi Analiz Sonuçları

Değişkenler	Şiddete Maruz Kalma	n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Problem Çözme Envanteri	Evet	148	126,6000	29,07943		2,712	,009
	Hayır	121	137,7635	33,43292			

Katılımcıların Problem Çözme Envanteri şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan t-testi sonucunda, Şiddete Maruz Kalma durumuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(208)=2,712$; $p<0,05$). Şiddete maruz kalanların problem çözme puanları şiddete maruz kalmayan katılımcılara göre daha düşük bulunmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Durumuna göre Kendilik Algısı Puanlarının t Testi Analiz Sonuçları

Değişkenler	Şiddete Maruz Kalma	n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Kendilik Algısı	Evet	154	67,9870	16,11397	208	-	,000
	Hayır	115	75,3333	13,63594		3,891	

Katılımcıların Kendilik Algısı Ölçeği şiddete maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan t-testi sonucunda, Şiddete Maruz Kalma durumuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(208)=-3,891$; $p<0,05$). Şiddete maruz kalanların kendilik algısı puanları şiddete maruz kalmayan katılımcılara göre daha düşük bulunmuştur.

Tablo 5. Katılımcıların Yaş Durum Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Değişkenler	n	\bar{x}	Ss	sd	F	p
Problem Çözme Envanteri	18= 30,00	63	132,8871	33,56037		
	31,00 - 40,00	67	132,2388	31,19299		
	41,00 - 48,00	64	134,5932	32,24589	3,237	,093
	49,00+	65	134,8600	32,89502		,974
	Toplam	269	133,5420	32,25329		
Kendilik Algısı	<= 30,00	65	73,1538	15,32179		
	31,00 - 40,00	72	72,8611	14,79466		
	41,00 - 48,00	63	69,0476	17,10351	3,237	1,998
	49,00+	59	67,4906	14,58480		115
	Toplam	269	70,8617	15,58415		

Örnekleme grubunun, Problem Çözme Envanteri puan ortalamalarının yaş durumu değişkenine göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan ANOVA analizi sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Kendilik Algısı puan ortalamalarının yaş durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizi sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 6. Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Değişkenler		n	\bar{x}	Ss	sd	F	p		
Problem Çözme Envanteri	Bekar	60	127,3833	28,00490	3,237	2,258	,050		
	Evli	114	133,3596	32,59245					
	Boşanmış	39	140,8205	33,19073					
	Birlikte Yaşiyor	11	155,2727	37,57949					
	Ayrı Yaşiyor	13	117,2857	30,51073					
	Dul	7	130,8571	34,70556					
	Toplam	269	133,5420	32,25329					
	Bekar	62	71,3548	16,35377				3,237	,072
	Evli	126	71,9048	13,89643					
	Boşanmış	40	65,6750	18,56574					
Birlikte Yaşiyor	11	80,0000	10,69579						
Ayrı Yaşiyor	7	69,2857	22,08857						
Dul	13	64,5714	11,50155						
Toplam	269	70,8617	15,58415						

Örnekleme grubunun, Problem Çözme Envanteri puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan ANOVA analizi sonucuna göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Örnekleme grubunun, Kendilik Algısı puan ortalamalarının medeni durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizi sonucuna göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 7. Katılımcıların Evlilik Şekli Durumuna göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanlarının t Testi Analiz Sonuçları

Değişkenler	Evlilik Şekli	n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Problem Çözme Envanteri	Resmi Nikahlı	199	134,2412	32,11079	236	755	,451
	İmam Nikahlı	70	129,9744	33,16346			
Kendilik Algısı	Resmi Nikahlı	212	70,8868	15,54832	251	058	954
	İmam Nikahlı	47	70,7317	15,96249			

Örnekleme grubunun, Problem Çözme Envanteri puan ortalamalarının evlilik şekli değişkenine göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan t-testi analizi sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Kendilik Algısı puan ortalamalarının evlilik şekli değişkenine göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan t-testi analizi sonucuna göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 8. Katılımcıların Evlilik Usulü Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Değişkenler	n	\bar{x}	Ss	sd	F	p	
Problem Çözme Envanteri	Görücü	27	132,4815	31,75431	2,237	1,192	306
	Anlaşarak	200	132,8800	32,06660			
	Kaçarak	42	148,1818	36,36982			
	Toplam	269	133,5420	32,25329			
Kendilik Algısı	Görücü	29	73,3103	12,63810	2,237	2,248	108
	Anlaşarak	211	71,0379	15,77516			
	Kaçarak	19	62,5385	16,80583			
	Toplam	269	70,8617	15,58415			

Örnekleme grubunun, Problem Çözme Envanteri puan ortalamalarının evlilik usulü değişkenine göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan ANOVA analizi sonucuna göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Kendilik Algısı puan ortalamalarının evlilik usulü değişkenine göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan ANOVA analizi sonucuna göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 9. Katılımcıların Eğitim Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Değişkenler	n	\bar{x}	Ss	sd	F	p	Anamlı Fark
Problem Çözme Envanteri	İlkokul	31	147,4839	35,66592	4,237	2,585	003 1>4
	Ortaokul	15	143,4000	35,35291			
	Lise	47	134,5319	33,61085			
	Üniversite	119	128,6218	31,04589			
	Okur Yazar	26	131,9615	24,25775			
	Toplam	259	133,5420	32,25329			
Kendilik Algısı	İlkokul	29	64,1724	17,18818	4,237	13,515	000 4>1
	Ortaokul	17	68,7059	15,86964			
	Lise	50	76,4400	11,93205			
	Üniversite	128	83,9531	14,01397			
	Okur Yazar	29	55,5517	14,67404			
	Toplam	269	70,8617	15,58415			

Örneklem grubunun Problem Çözme Envanteri puanlarında eğitim durumu değişkenine göre anlamlı fark görülmektedir [$F=2,585$, $p<.05$]. Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur ($p>0.05$). Uygulanan LSD karşılaştırma testi sonucuna göre ilkokul mezunu olan grup, diğer gruplardan daha yüksek puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir. İlkokul mezunu grubun Problem Çözme Envanteri puanları diğer grupların puanlarından daha yüksektir.

Örneklem grubunun Kendilik Algısı puanlarında eğitim durumu değişkenine göre anlamlı fark görülmektedir [$F=2,585$, $p<.05$]. Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur ($p>0.05$). Uygulanan LSD karşılaştırma testi sonucuna göre Üniversite Mezunu olan grup, diğer gruplardan daha yüksek puan aldığı

için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir. Üniversite mezunu grubun Kendilik Algısı puanları diğer grupların puanlarından daha yüksektir.

Tablo 10. Katılımcıların Eş Eğitim Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Değişkenler		n	\bar{x}	Ss	sd	F	p
Problem Çözme Envanteri	İlkokul	4	163,5000	41,00000	4,237	1,236	250
	Ortaokul	58	134,4828	33,70316			
	Lise	119	133,6807	31,19836			
	Üniversite	55	129,2727	31,81745			
	Okur Yazar	2	155,5000	40,30509			
	Toplam	269	133,5420	32,25329			
	Kendilik Algısı	İlkokul	4	57,7500			
Ortaokul	58	68,5000	16,43942				
Lise	128	73,0859	14,84727				
Üniversite	61	70,4098	14,52053				
Okur Yazar	2	37,0000	14,14214				
Toplam	269	70,8617	15,58415				

Örneklem grubunun, Problem Çözme Envanteri puan ortalamalarının eş eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan ANOVA analizi sonucuna göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örneklem grubunun, Kendilik Algısı puan ortalamalarının eş eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan ANOVA analizi sonucuna göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 11. Katılımcıların Gelir Değişkenine Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Değişkenler	n	\bar{x}	Ss	sd	F	p	
Problem Çözme Envanteri	0-1300	81	131,9506	31,32846	3,48094	79,00	184,00
	1301-3499	134	134,5075	33,36982	2,88271	89,00	184,00
	4500 ve üzeri	23	133,5217	29,84486	6,22308	99,00	184,00
	Toplam	269	133,5420	32,25329	2,09067	79,00	184,00
Kendilik Algısı	0-1300	88	69,2841	15,00800	1,59986	37,00	90,00
	1301-3499	139	73,0504	14,70893	1,24759	26,00	90,00
	4500 ve üzeri	26	64,5000	19,81161	3,88538	27,00	90,00
	Toplam	269	70,8617	15,58415	,97977	26,00	90,00

Örnekleme grubunun, Problem Çözme Envanteri puan ortalamalarının gelir değişkenine göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan ANOVA analizi sonucuna göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Kendilik Algısı puan ortalamalarının gelir değişkenine göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan ANOVA analizi sonucuna göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 12. Katılımcıların Şiddete Maruz Kalındığı Zaman Herhangi Bir Yerden Yardım Talep Etme Durumuna göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanlarının t Testi Analiz Sonuçları

Değişkenler	Şiddete maruz kalındığı zaman herhangi bir yerden yardım talep			n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
	Problem Çözme Envanteri	Kendilik Algısı							
Problem Çözme Envanteri	Evet			105	142,5429	36,11201	236	3,810	000
	Hayır			133	126,4361	26,92564			
Kendilik Algısı	Evet			109	72,6789	16,85883	236	1,619	107
	Hayır			144	69,4861	14,45368			

Katılımcıların Problem Çözme Envanteri puanları şiddete maruz kalındığı zaman herhangi bir yerden yardım talep etme durumuna göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan t-testi sonucunda, Şiddete maruz kalındığı zaman herhangi bir yerden yardım talep etme durumuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(236)= 3,810$; $p<0,05$). Şiddete maruz kalındığı zaman herhangi bir yerden yardım talep edenlerin problem çözme puanları etmeyen katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların Kendilik Algısı puanları şiddete maruz kalındığı zaman herhangi bir yerden yardım talep etme durumuna göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan t-testi sonucunda, Şiddete maruz kalındığı zaman herhangi bir yerden yardım talep etme durumuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(236)= 1,619$; $p<0,05$). Şiddete maruz kalındığı zaman herhangi bir yerden yardım talep edenlerin kendilik algısı puanları etmeyen katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 13. Katılımcıların Şiddet Uygulayan Kişinin Alkol Kullanma Durumuna Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanlarının t-Testi Analiz Sonuçları

		Şiddet uygulayan kişinin alkol kullanma						
Değişkenler durumu			n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Problem Çözme Envanteri	Evet		168	138,4405	35,01663	236	1,234	122
	Hayır		101	138,6667	18,87927			
Kendilik Algısı	Evet		178	71,5899	15,49322	236	-977	329
	Hayır		91	73,8545	13,36028			

Katılımcıların Problem Çözme Envanteri puanları Şiddet uygulayan kişinin alkol kullanma durumuna göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan t-testi sonucunda, Şiddet uygulayan kişinin alkol kullanma durumuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların Kendilik Algısı puanları Şiddet uygulayan kişinin alkol kullanma durumuna göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan t-testi sonucunda, Şiddet uygulayan kişinin alkol kullanma durumuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 14. Katılımcıların Şiddet Uygulayan Kişinin Kumar Oynama Durumuna Göre Problem Çözme Envanteri ve Kendilik Algısı Puanlarının t-Testi Analiz Sonuçları

		Şiddet uygulayan kişinin kumar						
Değişkenleroynama durumu			n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Problem Çözme Envanteri	Evet		168	128,4405	35,01663	236	3,234	121
	Hayır		101	128,3667	18,87927			
Kendilik Algısı	Evet		178	81,5899	15,89322	236	1,77	309
	Hayır		91	83,8545	16,76028			

Katılımcıların Problem Çözme Envanteri puanları Şiddet uygulayan kişinin kumar oynama durumuna göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan t-testi sonucunda, Şiddet uygulayan kişinin kumar oynama durumuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların Kendilik Algısı puanları Şiddet uygulayan kişinin kumar oynama durumuna göre anlamlı bir farklı belirlemek için yapılan t-testi sonucunda, Şiddet uygulayan kişinin kumar oynama durumuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 15. Örneklemin Problem Çözme Envanteri ile Kendilik Algısı Puanları Arasındaki İlişki İçin Pearson Korelasyon Analizi Sonuç Tablosu

Değişkenler		Kendilik Algısı
Problem Çözme Envanteri	r	565
	p	004
	n	269

Tabloya göre, Problem Çözme Envanteri ile Kendilik Algısı arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda;

Problem Çözme Envanteri ile Kendilik Algısı puanları arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü ilişki vardır. Problem çözme puanları arttıkça kendilik algısı puanları artmaktadır ($r=.565$, $p<.05$).

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, yapılan araştırmada şiddete maruz kalan kadınlarda kendilik algısı ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek için bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Bu araştırmada hedeflenen; şiddete maruz kalan kadınlarda kendilik algısı ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma grubu İstanbul ilinde Beyoğlu ilçesinde olan Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfına başvuran 18-65 yaş arası kadınlar dahil edilmiştir. Çalışmada Problem Çözme Envanteri (PÇE) Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ve Kadına yönelik şiddeti derecelendirme ölçeği kullanılarak veri elde edilmiştir. Bu çalışmanın bulguları, şiddete maruz kalan kadınların, şiddete maruz kalmamış kadınlara göre problem çözme puanlarının daha düşük olduğunu ortaya koydu. Ülkemizde yapılan çalışmalar incelendiğinde, kadına yönelik şiddetin gün geçtikçe artış içinde olduğu görülmektedir. Kadına yönelik şiddetin sıklığını ve buna bağlı risk faktörlerini araştıran bir çalışma, kadınların %52'sinin en az bir şiddet türüne maruz kaldığını çoğunun sözel ve fiziksel şiddete maruz kaldığını ortaya koymuştur. Başka bir çalışmada, kadınların %34'ünün fiziksel şiddete maruz kaldığı ve büyük çoğunluğunun (%93) son bir yıl içinde sözel veya psikolojik şiddete maruz kaldığı görülmüştür (Bahadır, Yılmaz ve Öz, 2019). Bir başka çalışmada, kadınların % 59' unun yaşamları boyunca aile içi şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. İnfertilite problemi olan kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmada, kadınların %34'ünün bu sorun nedeniyle şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir. Efe ve Ayaz'ın 370 kadınla yaptıkları çalışmada, tüm kadınların aile içi şiddete maruz kaldıkları, Tanrıverdi ve Şıpkın'ın yaptıkları çalışmada, kadınların %81'inin aile içinde şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Bir araştırmada, gördükleri aile içi şiddet nedeniyle 1999 yılı Ocak-Temmuz ayları arasında Ankara İli Sığınma Evi'ne başvuran 35 kadının, problem çözme yetilerinin değerlendirmeleri için umut, kızgınlık, ve özsayıları arasındaki ilişki çalışılmıştır. Verilere uygulanan çoklu korelasyon işlemi sonucunda, kadınların problem çözme becerilerini algılamaları ile umut ve özsayıları arasında ters yönde, kızgınlıklarını kontrolleri ile sürekli ve dışa-yönelik kızgınlıkları arasında aynı yönde ve anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Bu araştırmada yapılan regresyon analizinde özsayıların problem çözme becerisini değerlendirme ile umudu, sürekli ve dışa-yönelik kızgınlığın da kızgınlığın kontrolünü yordadığı sonucuna varılmıştır (Bilge, Arslan ve Doğan, 2001, s.63).

Araştırmamızda şiddete maruz kalanların kendilik algısı puanları şiddete maruz kalmayan katılımcılara göre daha düşük bulunmuştur. Ulusal bir çalışmada aile içi şiddet; beden, zihin ve ruhun bütünlüğü için bir risk faktörüdür. Şiddete maruz kalan kadınlarda uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejileri kullanıldıkça psikopatoloji düzeyleri artmakta ve kendilik algısı olumsuz etkilenmektedir. Olumsuz kendilik algısıyla, psikopatoloji belirtileri de artmaktadır. Şiddet mağduru kadınların kendilik algısının, psikopatoloji semptom düzeylerinin ve uyumsuz stratejilerinin yükselme eğiliminde olduğu saptanmıştır (Şahin, 2018).

Önemli noktalarından birisi de birçok kimsenin şiddete çocukluk çağında maruz kalmasıdır. Kendini kontrol etme ve öfke kontrolü kişiliğinin geliştiği ve benliğin olduğu bu dönemde ailede şiddete maruz kalmak çocuk için son derece olumsuz bir durumdur. Çocuk yetişkin olduğunda ise, ya çocukken maruz kaldığı şiddeti öğrenerek öfke kontrolü sağlayamayan bir birey olarak hayatta kalacak, ya da zarar gören benliği özgüvenini sarsacak ve düşük bir benlik algısı geliştirecektir. Çocukluk döneminde ailede şiddete maruz kalan bireylerin özgüven düzeylerinin düşük olduğunu ve öfke yönetimi ile ilgili sorunlar yaşadıklarını söylemek mümkündür (Dursun, 2018).

Özellikle erkeklerin kadınlardan üstün görüldüğü, kadın ve erkeğin rollerinin katı çizgilerle ayrıldığı toplumlarda kadınların daha fazla şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Kadının kabul etmek zorunda olduğu kimliklere uymayan tutum ve davranışlarını erkek doğrudan kendi egemenliğine yönelik bir tehdit olarak algılamakta ve kadına karşı şiddet kullanmaktadır. Kadına yönelik şiddet günümüzde erkekler tarafından sıklıkla görülmektedir. Kadına yönelik şiddet genellikle bir kadının hayatını, bedenini, psikolojik bütünlüğünü veya özgürlüğünü zorla tehlikeye atmak olarak tanımlanabilir. Kadına yönelik şiddet biyolojik, psikolojik ve sosyal nedenlerden kaynaklanabilir. Kadına yönelik şiddetin en önemli sonuçlarından biri, kadının fiziksel ve ruhsal sağlığını olumsuz etkilemesidir ve önemli bir halk sağlığı problemi olarak düşünülebilir.

Araştırmamızda İlkokul mezunu grubun Problem Çözme Envanteri puanları diğer grupların puanlarından daha yüksek olduğu, kendilik algısının ise üniversite mezunu grubunda daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bir çalışmada eğitim durumuna göre şiddete maruz kalma farklılık tespit edilmiştir. Hangi grupların farka bağlı olduğuna bakıldığında; okuma yazma bilmeyenlerin şiddet oranlarının ilkökul, lise ve dengi okullar, ön lisans, lisans, mezun ve üstü mezunlarına göre daha yüksek

olduğu belirlendi. İlkokul mezunlarının şiddet oranları lise ve dengi okullar, ön lisans, lisans, yüksek lisans ve üzeri mezunlardan daha yüksekti. Lise ve dengi okul mezunları, lisans, yüksek lisans ve üzeri mezunlara göre şiddet oranları daha yüksekti. Bu durumda eğitim düzeyleri arttıkça şiddete maruz kalmanın azaldığı söylenebilir (Burn vd., 2014, s.111). Ancak çalışmamızda ilkokul mezunu kadınların problem çözme becerileri diğer eğitim gruplarına göre daha fazladır. Bu, stresi veya sorunları kabul ederek veya daha az direnç göstererek açıklanabilir. Değişime karşı direnç, değişimi etkin yönetmek isteyen bireyler için bir geri bildirim mekanizması olarak görülmeli ve sonuçları izlenmelidir (Hosking ve Anderson, 2018). Bu bildirinin dikkatle incelenmesi ve tercihlere uygun bir değişiklik yapılması ve birey için olumlu bir sürece dönüştürülmesi önemlidir (Bareil, 2013, s.545). Bireylerin değişime karşı direncinin niteliği açısından düşünülmelidir. Literatürdeki değişime karşı dirençle ilgili yapılan çalışmalarda olduğu gibi direnç kaynaklarının farklı biçimlerde sınıflandırıldığı görülmektedir. Değişime karşı dirence neden olan bireysel kaynaklar algı, kişilik ve ihtiyaçla ayrıştırılabilir (Robbins ve Yargıç, 2013), konuyu daha geniş bir açıdan ele alan Oreg (2003), değişime dirençte bireysel kaynakları rutini arama, duygusal tepki, kısa süreli düşünme ve bilişsel katılık olmak üzere dört boyut olarak sınıflandırmaktadır. Bu büyüklükteki rutinleri aramak, insanların hayatlarındaki değişikliklerin çoğunu olumsuz bir şey olarak değerlendirerek şaşırarak yerine sıkılmayı tercih edebileceklerini temsil eder. Duygusal tepki, insanların içsel olarak değişikliklere karşı tutumlarını, değişim hakkındaki bilgilerin onlar üzerindeki etkisini ve insanların planlarındaki değişimin yarattığı duyguları ifade eder. Kısacası, bireylerin değişime karşı rahatsızlık ve gerginlik duygularını gösterir. Kısa vadeli düşünme, değişim sürecindeki bireylerin öncelikle uzun vadeli faydaları düşünmek yerine kısa vadeli bir odaklanma yaşayarak değişimin zorluğundan kurtulma çabalarını açıklar; bilişsel sertlik, son boyut, bireylerin düşüncelerini değiştirmenin kolaylığını / sıklığını ve değişime doğru tutarlılıklarını gösterir. Böylece birey daha az düşünce ile psikolojik sağlamlığını arttırmaktadır. Dayanıklılık kavramı psikolojik sermayenin bir boyutu olarak kabul edilir ve olumlu bir psikolojik sermaye boyutu olan değişimle başa çıkma yeteneğinin yaratıcılığı artırdığını belirtir. Bu durumda, olumsuz bir psikolojik sermaye boyutu olan değişime direncin problem çözme üzerinde olumsuz bir etkisi olacağını söylemek mümkündür. (Beger ve Özmen, 2020). Bir başka çalışma da ise anneleri üniversite mezunu ve memur olan öğrencilerin Problem Çözme Becerileri algıları anneleri ilk ve orta öğretim mezunu, ev hanımı ve emekli olan

öğrencilerin Problem Çözme Becerileri algılarına göre yüksek bulunmuş, ancak annenin eğitim durumu ve mesleği ile problem çözme becerisi arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır (Yıldırım, Hacıhasanoğlu, Karakurt ve Türkleş, 2011, s.905).

Araştırmada şiddete maruz kalındığı zaman herhangi bir yerden yardım talep edenlerin problem çözme ve kendilik algısı puanları etmeyen katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Heppner ve Lee'ye (2009) göre, etkili problem çözenler çözemeyenlerin aksine sezgisel olarak çevrelerinin farkında olmalıdırlar ve uygun kaynakları etkili bir biçimde kullanmalıdırlar. Yapılan çalışmalarda problem çözme ile yardım isteme değişkenleri arasında ilişki bulunmuştur.

Newman, (1994; 1998) katılımcıların iyi bilen birinin yardımını gerektiren zor işlerle karşılaştıklarında sorular sorarak yardım aldıklarını belirtmektedir. Bu nedenle etkili yardım isteme önemli bir problem çözme stratejisi Nelson-Le Gall ve Resnick (1998), yardım istemeyi, insanları öğrenmeye aktif olarak katılmaya ve akademik zorluklarla baş edebilmeye teşvik eden genel bir sorun çözme stratejisi olarak tanımlıyor.

Nelson-Le Gall'in (1981; Nelson-Le Gall ve diğ. 1983) yardım istemeyi bireysel problem çözmeye karşı etkili bir alternatif olarak formüle etmesi günlük öğrenme ve problem çözme durumlarında başarı etkinliğinin analizine dayanmaktadır. Günlük problem çözme durumlarında, öğrenciler problem çözme boyunca dış kaynak arama fırsatları bulabilirler (Cole ve Traupmann, 1981, s.125). Bu şartlarda yardım istemek, alınan yardımı kabul etmek ve kullanmak önemli bir öğrenme becerisidir (Nelson-Le Gall, 1985, s. 90). Bu beceri, anlama ve öğrenmeye odaklanan etkili yardım isteği türünde ortaya çıkar. Yürütücü yardım isteme, öğrencilerin bir işi tamamlamak ya da olumsuz eleştirileri önlemek için yöneldikleri çalışmadan kaçınmaya dayanan yardım isteme türüdür (Karabenick, 2003, s.37; Butler, 2006). Yardım istemekten kaçınmak, yardıma ihtiyacınız olmasına rağmen çeşitli nedenlerle yardım istememektir (Arbreton, 1998). Araştırmalar, bireylerin birbirlerine açıklama yaptığı etkinliklerde hem yardım isteyen hem de yardımcı olanın bu etkileşim sürecinden faydalandığını göstermektedir. Etkili yardım arayışı, bireylerin öğrenme süreçlerinde karşılaştıkları sorunların çözümünde önemli bir rol oynar. Araştırmalar, etkili yardım arayışı ile akademik başarı, kendi kendine yeterlilik ve öğrenme yönelimi arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermektedir. (Roussel, Elliot ve Feltman, 2011, s.394; Ryan ve Shin, 2011, s.247). Yapılan bir araştırmada kadınların erkeklere göre daha etkili

yardım istedikleri, erkeklerin kadınlara göre daha yüzeysel yardım istedikleri bulunmuştur (Canan, 2015). Araştırmamızda şiddete maruz kalan kadınların yardım isteme davranışı olan katılımcılarda problem çözme becerileri ve kendilik algısının daha yüksek olduğu ve literatür ile benzer sonuçların olduğu bu hususta söylenebilir.

Jhon Dewey, problemi insan zihnini karıştıran, ona meydan okuyan ve inancı gizleyen herhangi bir şey olarak tanımlar. Bireylerin içinde bulunduğu karmaşık durumlar olarak da ifade edebileceğimiz bu tanıma göre, günlük hayatımızda karşılaştığımız birçok şeyi problem olarak görebiliriz. Bir arkadaşımızın yönelttiği soru, sokakta yürürken ayağımıza yapışan bir sakız, enflasyon, savaş, bir öğretmenin ödevi gibi bir çok şey problem olabilir. Arkadaşın yönelttiği soru, ona bir cevap bulmak için kafamızı karıştırabilir; sıcak bir günde yürürken ayağımıza yapışan bir sakız istemediğimiz ve kurtulmak istediğimiz bir problemdir ve yetkililerce çözülmeye çalışılır; savaş da ayrı bir problemdir ve insanlar bu probleme bir çözüm yolu bulamadıkları için savaşmaktadırlar (kendileri için uygun olduğunu düşündükleri bir çözüm olarak); öğretmen tarafından verilen ödevler de öğrencinin zihnini harekete geçiren bir problemdir ve bazı soruların cevaplanması gerekir. Frederiksen (1984, s.193)'in belirttiği gibi, Newen-Şimon problem çözmede iş, çevre ve problem alanını anlamının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Problemin iş ve çevre arasındaki ilişkiden kaynaklandığını belirtir (Gelbal, 1991, s.167).

Kendini olumlu algılayan ve kendini değerli bulan bireylerin genel özellikleri arasında açık ve samimi olmak, esnek olmak, yakın çevresine duygusal olarak yakın olmak, eleştiri ve geri bildirimleri kabul etmek, fiziksel olarak yetkin hissetmek, yeteneklerini gösterme fırsatı bulmak, gerektiğinde destek ve yardım istemek, farklılıklara duyarlı olmak, özgüvenli ve pozitif olmak, çevreleri hakkında pozitif düşünceye sahip olmak, öğrenmeye ve iletişime açık olmak, kendini ifade etmeye istekli olmaktır. Araştırmada şiddete maruz kalındığı zaman herhangi bir yerden yardım talep edenlerin kendilik algısı puanları etmeyen katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur (Argun, 2005). Bu bağlamda, yardım isteyen bireylerin kendilerini daha yüksek algıladıkları ve yukarıdaki özelliklerle ilişkili oldukları söylenebilir.

Araştırmada Problem Çözme Envanteri ile Kendilik Algısı puanları arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü ilişki bulunmuştur ve problem çözme puanları arttıkça kendilik algısı artışı sonucuna varılmıştır. Yapılan bir çalışmada olumlu kendilik algısına sahip olan bireylerin, problem çözme becerilerinin özellikle kendine güvenli

yaklaşım ile daha fazla olduğu saptanmıştır (Çam,1998). Bu ilişkiler bir başka deyişle şöyle ifade edilebilir; problem çözme becerisine sahip olanların problem çözme becerisini arttırdığı, problem çözme becerisi yüksek olanların problem çözme becerisinin de yüksek olduğu ve kendilik algısının da yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Problem çözme becerileri ile ilgili yapılan çalışmalar, katılımcıların probleme yaklaşımlarında, problem çözme şekil ve becerilerinde farklılıklar olduğunu göstermektedir. Kendini problem çözmeye yeterli görenlerin, kişilerarası ilişkilerde daha olumlu bir benlik algısına sahip oldukları ve akademik olarak daha uygun çalışma yöntem ve durumları sergiledikleri görülmüştür (Şahin ve diğerleri, 1993). Problem çözmeye başarılı olan bireyler, kendilerini problem çözmeye karşı güdülenmiş ve bu konuda şansın az olduğuna inanmış olarak değerlendirmekte ve daha kararlı, dikkatli, sezgili, tutarlı ve sistematik olarak algılamaktadırlar (Heppner vd., 1991). Yurt dışında yapılan araştırmalarda, kendilerini problem çözme konusunda yetersiz gören bireylerin daha fazla iç çatışmaları olduğu, kişilerarası ilişkilerde aşırı duyarlı, depresif ve obsesif davranışlar sergilediği, düşmanca ve olumsuz davranışlar içerisinde oldukları, ve problem çözme becerisi ile stres kaynakları, sosyal destek eksikliği ve intihar düşüncesi arasında önemli ilişki tespit edilmiştir (Yıldırım vd., 2011, s.921).

ÖNERİLER

Bu çalışmada problem çözme ile kendilik algısı arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda şiddete maruz kalan kadınlarda kendilik algısı ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin ilgili psikolojik değişkenlerle daha geniş bir perspektifte ele alınması ve incelenmesinin yararlı olacağı söylenebilir.

Üniversitelerde, halk sağlığı merkezlerinde, belediyelerin kadın danışma merkezlerinde şiddete maruz kalan kadınlara yönelik farkındalık kazandırılmasının yaygınlaştırılması önerilir.

Çalışmanın küçük bir popülasyonda yapılmış olması, belirli bir sosyoekonomik ve kültürel düzeydeki kadınları yansıtmış olması, kadınların şiddet öncesi durumu hakkında bilgi eksikliği veya şiddete maruz kalan kadınlarda bir kontrol grubunun bulunmaması araştırmanın sınırlılıkları içerisindedir. Bu nedenle tüm sürecin daha iyi anlaşılması ve kadınların sağlıklı bir şekilde ve sağlık profesyonelleri ile bu dönemi

atlatılması için benzer çalışmaların belirtilen sınırlamalar olmaksızın yapılması oldukça önem taşımaktadır. Ve yine bu süreçte, terapistlerin aktif rol alacakları psikoeğitim grupları ve multidisipliner bir bakış açısıyla psikososyal sağlık bakım hizmetinin verilmesi önerilebilir.

Kadın erkek eşitliği sağlanmadan kadına şiddetle mücadelede başarılı olunamaz. İlk önce kadınların bu konuda bilinçlendirilmesi ve bu eğitimin daha ilk okul yıllarında çocuklara verilmesi gerekmektedir. Ayrıca çocukları şiddetten uzak bireyler olarak yetiştirmek için eğitim sistemi buna göre düzenlenmeli, eğitimde öncelikle iyi bir insan olmak konusuna odaklanılmalıdır. Çocukların, şiddete maruz kaldıklarında veyahut şahit olduklarında içinde uzman psikolog ve sosyolog kadroların bulunduğu arayabilecekleri kurumsal hatlar oluşturulmalıdır ki böylece şiddete eğilimli bireyler olarak yetişmelerinin önüne geçmekle birlikte, aynı zamanda her hangi bir şiddet türüne maruz kaldıklarında uygun tedbirleri almak konusunda bilinçlendirilmelidirler

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için sadece tekil/münferit olayların üzerine gidilerek veya cezalar arttırılarak bir sonuca ulaşılamamaktadır. Bu tür çalışmaların başarısı, “bütünsellik” ve “süreklilik” prensibine bağlıdır. Şiddet konusuna hukuk, ekonomi, siyaset, istatistik, sosyoloji, psikoloji, din, felsefe gibi tüm alanların ışığında bilimsel disiplinler arası bir konu olarak yaklaşılmalı, çözüm için manevi değerlerden de yararlanılmalıdır.

Bu çalışmaların en başında da kadınların iş gücüne ve istihdama katılımı sağlanmalı ve buna yönelik her türlü ekonomi özgürlüklerin kadınlara sunulması ve hatta devletlerin gerektiğinde pozitif ayrımcılık yaparak vergi düzenlemeleri ve sigorta primleri konusunda kadına olanaklar sunması gerekmektedir.

Son olarak, araştırmanın farklı örneklem grupları üzerinde test edilmesi veya bu gruplar için yeniden düzenlenerek tekrar edilmesi

Araştırmanın farklı yer ve durumlarda yapılması,

Araştırmanın gözlemsel ya da deneysel çalışmalar ile tekrarlanması,

Araştırmada incelenen problem çözme becerileri ve kendilik algısı arasındaki ilişkiye etki edebilecek farklı değişkenlerin araştırılması ve aracı değişkenlerin olup olmadığı detaylı bir şekilde ileriki çalışmalarda incelenmesi önerilir.

KAYNAKÇA

- Adak, N. (2000). *Değişen toplumda değişen aile*. Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Adams, J. F. (1995). *Ergenliği anlamak*. Ankara: İmge Yayınları.
- Ainsworth, M. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American psychologist*, 44(4).
- Ainsworth, M. S. ve Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American psychologist*, 46(4), 333-709.
- Akkaş, İ. ve Uyanık, Z. (2016). Kadına yönelik şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(1), 32-42.
- Aksan, N. ve Sözer, A. (2007). Üniversite Öğrencilerinin epistemolojik inançları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 31-50.
- Akyüz, A., Yavan, T., Şahiner, G. ve Kılıç, A. (2012). Domestic violence and woman's reproductive health: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 17(6), 514-518.
- Antınay, A. G. ve Arat, Y. (2007). *Türkiye'de kadına yönelik şiddet*. İstanbul, Punto Baskı Çözümleri
- Arbreton, A. (1998). Student goal orientation and help-seeking strategy use.
- Arendt, H. (1969). *On violence*, New York: Harcourt, Brace & World Inc.
- Argun, Y. (2005). *Anne baba ve öğretmenlerin öğrenilmiş güçlülüğü ile okluöncesi çocukların davranışsal-duygusal güçlülüğü ve kendilik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Doktora Tezi), İzmir, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Atman, Ü. C. (2003). Kadına yönelik şiddet; Cinsel taciz/İrza geçme. *Sted Dergisi*, 12(9), 333-335.
- Bahadır Yılmaz, E. ve Öz, F. (2019). Şiddete maruz kalan kadınlara yönelik güçlendirme programı ve hemşirelik. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 16(4) 338-342.

- Baran, A.G, Kütük, B. Ş. ve Maybek, D. (2012). Kadınların eşleri alanı gördükleri şiddeti meşrulaştırmaları üzerindeki kamusal etkisi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4 (2), 41-50.
- Bareil, C. (2013). Two Paradigms about Resistance to Change. *Organization Development Journal*, 31(3) 545–551.
- Bartholomew, K. ve Shaver, P. R. (1998). Methods of assessing adult attachment. *Attachment theory and close relationships*, 25-45.
- Beck, A. T., Rush, J. ve Shaw, B. F. (1979). *Cognitive therapy of depression*. New York: Guilford Press.
- Beger, G. A.ve Özmen, D.T. (2020). Değişime direnç ve çalışan yaratıcı davranışı arasındaki ilişkide stresin aracı rolü. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 34-50.
- Berber Çelik, Ç.ve Odacı, H. (2020). Çocuk istismarının bireylerin benlik saygısı, depresyon, kaygı ve stres durumlarına etkisi var mıdır?. *International journal of social psychiatry*, 66(2), 171-178.
- Bilge, F., Arslan, A. ve Doğan, Ş. (2001). Ankara ili sığınma evi'ne başvuran kadınların problem çözme becerilerini değerlendirmeleri, kızgınlık, umut ve özsaygı düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 26(120) 55-63.
- Bolton, R. (1979). *People skills: how to assert yourself, listen to others, and resolve conflicts*. New York: Simon & Schuster.
- Burns, D. (2007). *Systemic action research: A strategy for whole system change*. Policy Press.
- Butler, R. (2006). An achievement goal perspective on student help seeking and teacher help giving in the classroom: Theory, research, and educational implications. In S. A. Karabenick & R. S. Newman (Eds.), *Help seeking in academic settings goals, groups and contexts*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş. ve Çakmak, E. K. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara:Pegem Yayıncılık.

- Canan, K. O. Ç. (2015). İlköğretim öğrencilerinin problem çözme becerilerine yönelik algıları ve öğrenme sürecinde yardım istemeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), 659-678.
- Carlson, B.E. (1997). A stress and coping approach to intervention with abused women. *Family Relations*, 46(3)291-298.
- Cevher, F., N. ve Buluş, M. (2007). Benlik kavramı ve benlik saygısı: önemi ve geliştirilmesi. *Akademi. Dizayn Dergisi*, 2, 52-64.
- Christensen, L.B., Johnson, R. B. ve Turner, L. A. (2015). *Araştırma Yöntemleri: Desen ve Analiz*. A. Aypay, (Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Cole, M. ve Traupmann, I. (1981). Comparative cognitive research: Learning from a learning disabled child. In *Aspects of the development of competence Minnesota Symposia on child psychology*, (14)125-154.
- Cooley, C. H. (2017). *Human nature and the social order*. Routledge.
- Çakır, Ö., Harcar, T., Sürgevil, O. ve Budak, G. (2014). Kadına yönelik şiddet ve Türkiye'de kadına yönelik şiddetin durumu. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(4), 51-70.
- Çam, O. (1998). Psikiyatri hemşireliği uygulamasının öğrencilerin problem çözme becerisi, depresyon düzeyi ve kendilik algısı üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 14(2), 1-13.
- Doğan, İ. (2012). *Sosyoloji kavramlar ve sorunlar*, Ankara: Pegem Akademi.
- Durmaz, Ş., Kaçar, Z., Sevtap, C. A. N., Reyhan, K. O. C. A., Yeşilova, D. ve Tortumluoğlu, G. (2007). Çanakkale sağlık yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerileri (pçb) ve etkileyen bazı faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 63-71.
- Dursun, E. (2018). *Çocukluk çağında aile içerisinde şiddete maruz kalmış bireylerde özgüven ve öfke kontrol durumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Edelson, J.L. (2000). Primary Prevention and Domestic Violence. Collaborative Violence Prevention Initiative toplantısında sunulan bildiri, San Francisco, CA.
- Efe, Ş.Y. ve Ayaz, S. (2010). Domestic violence against women and women's opinions related to domestic violence. *Anadolu psikiyatri dergisi-anatolian journal of psychiatry*, 11(1) 23-29.
- Fenigstein, A., Scheier, M. F. ve Buss, A. H. (1975). Public and private self-consciousness: Assessment and theory. *Journal of consulting and clinical psychology*, 43(4), 522.
- Fraley, R. C. ve Phillips, R. L. (2009). Self-report measures of adult attachment in clinical practice. *Attachment theory and research in clinical work with adults*, 153-180.
- Frederiksen, N. (1984). The real test bias: Influences of testing on teaching and learning. *American psychologist*, 39(3), 193.
- Garnefski, N., Kraaij, V. ve Spinhoven, P. (2001). Negative life events, cognitive emotion regulation and depression. *Personality and Individual Differences*, 30, 1311-1327.
- Gelbal, S. (1991). Problem çözme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(6). 167-173.
- Gerrig, R. J., Zimbardo, P. G., Campbell, A. J., Cumming, S. R. ve Wilkes, F. J. (2015). *Psychology and life*. Pearson Higher Education AU.
- Ghasemipour, Y., Robinson, J. A. ve Ghorbani, N. (2013). Mindfulness and integrative self-knowledge: Relationships with health-related variables. *International Journal of Psychology*, 48(6), 1030-1037.
- Ghorbani, N., Cunningham, C. J. ve Watson, P. J. (2010). Comparative analysis of integrative self-knowledge, mindfulness, and private self-consciousness in predicting responses to stress in Iran. *International Journal of Psychology*, 45(2), 147-154.

- Ghorbani, N., Mousavi, A., Watson, P. J. ve Chen, Z. (2011). Integrative self-knowledge and the harmony of purpose model in Iranian autoimmune patients. *Electronic Journal of Applied Psychology*, 7(2), 1-8.
- Ghorbani, N., Watson, P. J. ve Hargis, M. B. (2008). Integrative Self-Knowledge Scale: Correlations and incremental validity of a cross-cultural measure developed in Iran and the United States. *The Journal of Psychology*, 142(4), 395-412.
- Ghorbani, N., Watson, P. J., Fayyaz, F. ve Chen, Z. (2015). Integrative self-knowledge and marital satisfaction. *The Journal of Psychology*, 149(1), 1-18.
- Gilbert, D.T., Giesler, R.B. ve Morris, K.A. (1995). When comparisons arise. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69:227-236.
- Gök, M. (2016). Kadına yönelik şiddetin kuramsal temelleri ve çözüm önerileri. *Electronic Turkish Studies*, 11(2) 451-472.
- Güler, N., Tel, H. ve Tuncay, F. Ö. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *CÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2), 51-56.
- Hall, C. S., Lindzey, G. ve Campbell, J. B. (1957). Theories of personality (No. 04; BF698, H3.). New York: Wiley.
- Heppner, P. P. ve Petersen, C. H. (1982), The development and implications of a personal problem solving inventory, *Journal of Counseling Psychology*, 29,66–75.
- Heppner, P. P., Lee, D. (2009). *Problem-Solving Appraisal and Psychological Adjustment*. *Oxford Handbook of Positive Psychology*. Edited by C. R. Snyder & Shane L. Lopez. Oxford Library of Psychology.
- Heppner, P. P., Cook, S.W., Strozier, A. L. ve Heppner, M. J. (1991). An investigation of coping styles and gender differences with farmers in career transition *Journal of Counseling Psychology*, 38(2)167–174.
- Hosking, D.M. ve Anderson, N. (2018), *Organizational change and innovation: Psychological Perspectives and Practices in Europe*, Routledge.

- Jerath, J. M., Hasija, S. ve Malhotra, D. (1993). A study of state anxiety scores in a problem solving situation. *Studia Psychologica*, 35(2), 143.
- Jin, W., Ye, Y., Gan, L., Yu, B., Wu, P., Dai, Y., ve Dai, L. (2012). Self-powered high performance photodetectors based on CdSe nanobelt/graphene Schottky junctions. *Journal of Materials Chemistry*, 22(7), 2863-2867.
- Kabasakal, H. Z. ve Girli, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşlerinin, deneyimlerinin bazı değişkenler ve yaşam doyumu ile ilişkisi (Deü Buca Eğitim Fakültesi Örneği). *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 2, 105-123.
- Kant. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 4(4), 104-111.
- Karabenick, S. A. (2003). Seeking help in large college classes: A person-centered approach. *Contemporary educational psychology*, 28(1), 37-58.
- Karabulutlu, E. Y., Yılmaz, S. ve Yurttaş, A. (2011). Öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 75-79.
- Kararımak, Ö. ve Siviş-Çetinkaya, R. (2011). Benlik saygısının ve denetim odağının psikolojik sağlamlık üzerine etkisi: duyguların aracı rolü. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 4(35) 30-43.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kohut, H. (1977). Análisis del self: El tratamiento psicoanalítico de los trastornos narcisistas de la personalidad. *In Análisis del self: el tratamiento psicoanalítico de los trastornos narcisistas de la personalidad*, 327.
- Korkut, F. (2002). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23)177-184.
- Koydemir, S. ve Mısır, S. (2015). Benlik kurguları ve mutluluk: Deneysel bir hazırlama çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 49-60.
- Koroğlu, E. ve Aydemir, Ö. (2000). *Psikiyatride kullanılan klinik ölçekler*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

- Leary, M. R. ve Buttermore, N. R. (2003). The evolution of the human self: Tracing the natural history of self- awareness. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 33(4), 365-404.
- Liotti, G. (2013). Phobias of attachment- related inner states in the psychotherapy of adult survivors of childhood complex trauma. *Journal of Clinical Psychology*, 69(11), 1136-1147.
- Markus, H. (1983). Self- knowledge: An expanded view. *Journal of personality*, 51(3), 543-565.
- Markus, H. ve Nurius, P. (1986). Possible selves. *American Psychologist*, 41(9), 954-969.
- Marshall, L.L. (1992). Development of the severity of violence against women scale. *Journal of Family Violence*, 7,103–121.
- Moksnes, U. K., Moljord, I. E., Espnes, G. A. ve Byrne, D. G. (2010). The association between stress and emotional states in adolescents: The role of gender and self-esteem. *Personality and individual differences*, 49(5), 430-435.
- Nelson-Le Gall, S. (1985). Help-seeking behavior in learning. *Review of Research in Education*, 12, 55-90
- Nelson-Le Gall, S. ve Resnick, L. (1998). Help seeking, achievement motivation, and the social practice of intelligence in school. In S. A. Karabenick (Eds.), *Strategic help seeking implications for learning and teaching*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Newland, L. A., Coyl-Shepherd, D. D. ve Paquette, D. (2013). Implications of mothering and fathering for children's development.3(4)337-342.
- Newman, R. S. (1998). *Adaptive help seeking: A role of social interaction in self-regulated learning*.
- Oreg, S. (2003). Resistance to Change: Developing an Individual Differences Measure. *Journal of Applied Psychology*, 88(4), 680-693.
- Polat, R. H. ve Tümkaya, S. (2010). Sınıf ğretmenliği öğrencilerinin düşünme ihtiyacına göre problem zme becerilerinin incelenmesi. *İlkğretim Online*, 9(1), 346-360.

- Robbins, S. P. ve Judge, T. (2013). *Örgütsel davranış*. (İ.Erdem, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Roussel, P., Elliot, A. J. ve Feltman, R. (2011). The influence of achievement goals and social goals on help-seeking from peers in an academic context. *Learning and Instruction*, 21(3), 394-402.
- Ryan, A. M. ve Shin, H. (2011). Help-seeking tendencies during early adolescence: An examination of motivational correlates and consequences for achievement. *Learning and instruction*, 21(2), 247-256.
- Salaçin, S., Toprak Ergöner, A. ve Demiroğlu Uyaniker, Z. (2011). Kadına yönelik şiddet. *Birinci Basamakta Adli Tıp, 2nd Ed, İstanbul*, 192-201.
- Savaşır, I. ve Şahin, N.H., (1997). *Bilişsel-Davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler*, Ankara:Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Shaver, P. R. ve Mikulincer, M. (2002). Attachment-related psychodynamics. *Attachment & human development*, 4(2), 133-161.
- Sümer, N., (1998). Kültür, yasa ve aile içi şiddet, (ed. Çitci, O.) *içinde 20.yüzyılın sonunda kadınlar ve gelecek konferansı*, Ankara: İnsan Hakları Araştırma ve Derleme Merkezi Yayın.
- Şahin, F. ve Beyazova, U. (2001). Çocuğun Şiddetten Korunma Hakkı. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 151, Temmuz-Ağustos.
- Şahin, N. H., Basim, H. N. ve Çetin, F. (2009). Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarında kendilik algısı ve kontrol odağı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2) 153-163.
- Şahin, N.H., Durak, A. ve Şahin, N. (1993). *Sosyal karşılaştırma ölçeği: Bilişsel-Davranışçı Terapilerde değerlendirme*. Ankara, Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Şahin, Z. (2018). *Aile içi şiddet maduru olan kadınlarda kendilik algısı, psikopatoloji ve bilişsel duygu düzenleme stratejileri* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, Işık Üniversitesi.

- Tanrıverdi, G. ve Şıpkın. S. (2008). Çanakkale'de sağlık ocaklarına başvuran kadınların eğitim durumunun şiddet görme düzeyine etkisi. *Fırat Tıp Dergisi*, 13(3), 183-187.
- Thera, P. (1972). *The psychological aspect of buddhism*. Buddhist Publication Society.
- Tuz, C., Öksüz, M.E. ve Tekiner A.S. (2015). Kadına yönelik şiddet derecelendirme ölçeği ve mağdurların cinsel deneyimleri ölçeği Türkçe versiyonunun geçerlilik ve güvenilirliği. *Eurasian Journal of Family Medicine*, 4(2)83-89.
- Tümekaya, S. ve İflazoğlu, A. (2000). Çukurova Üniversitesi sınıf öğretmenliği öğrencilerin otomatik düşünce ve problem çözme düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitü Dergisi* 6(6)143–152.
- Twenge, J. M., Zhang, L., ve Im, C. (2004). It's beyond my control: A cross-temporal meta-analysis of increasing externality in locus of control, 1960-2002. *Personality and Social Psychology Review*, 8(3), 308-319.
- Ulupınar, S. (1997). *Hemşirelik eğitiminin sorun çözme becerisine etkisi* (Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik, İstanbul.
- Vahip, I. ve Avşargil, Ö.D. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız, *Türk Psikiyatri Dergisi*. 17(2), 107-114.
- Vural, B. (2004). *Öğretim faaliyetlerinde yöntem-teknik ve etkinlikler*. İstanbul: Hayat Yayınevi.
- WHO, (2002). *World report on violence and health: summary*. World Health Organization. Geneva.
- Wicklund, R. A. ve Duval, S. (1971). Opinion change and performance facilitation as a result of objective self-awareness. *Journal of Experimental Social Psychology*, 7(3), 319-342.

- Yanık, A., Hanbaba, Z., Soygür, S., Ayaltı, B. ve Doğan, M. (2014). Kadına Yönelik Şiddet Davranışlarının Değerlendirilmesi: Türkiye'den Kanıt. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 4(4), 104-111.
- Yazıcıoğlu, E. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Anatolia Akademik Yayıncılık.
- Yetim, D. ve Şahin, E.M. (2008). Aile hekimliğinde kadına yönelik şiddete yaklaşım, *Aile Hekimliği Dergisi*, 2(2),48-52.
- Yıldırım, A., Hacıhasanoğlu, R., Karakurt, P. ve Türkleş, S. (2011). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri ve etkileyen faktörler. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 905-921.

EKLER

EK -1. Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız:

2. Medeni Durumunuz: Bekar Evli Boşanmış Dul Birlikte yaşıyor. Ayrı yaşıyor.

3. Eğer bekâr değilseniz; ne zamandır partnerinizle birliktesiniz - birlikteydiniz?
..... yıl.....ay

4. Evli iseniz evlendiğinizde kaç yaşındaydınız? yaşındaydım.

5. Evli iseniz evlilik şekliniz:

Resmi Nikah İmam Nikahı

6. Evli iseniz evlilik biçiminiz:

Görücü Usulü Kaçarak Anlaşarak 7. Yaşamınızın çoğunluğunu nerede geçirdiniz? Köy İlçe / Kasaba İl

8. Eğitim Düzeyiniz:

Okur-yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite ve üstü

9. Mesleğiniz:

Ev Hanımı İşçi, çiftçi, hizmetli Devlet Memuru Öğrenci Çalışmıyor Diğer..... Anket No:

10. Evli iseniz eşinizin eğitim düzeyi:

Okur-yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite ve üstü

11. Evli iseniz eşinizin mesleği:

İşçi, çiftçi, hizmetli Devlet Memuru Öğrenci Çalışmıyor Sürekli bir işi yok. Diğer.....

12. Aylık geliriniz: 0 – 1300 TL 1301 – 3000 TL 3001 – 4500 TL 4500 TL ve üzeri

13. Hayatınızın herhangi bir döneminde şiddete maruz kaldınız mı?

Evet Hayır

14. Şiddete maruz kaldığınız zaman herhangi bir yerden yardım talep ettiniz mi?

Evet Hayır Şiddete maruz kalmadım.

Şiddete maruz kaldıysanız 15, 16 ve 17. soruları cevaplayınız. Aksi takdirde geçiniz.

15. Size şiddet uygulayan kişi alkol kullanır mı(ydı)?

Evet Hayır Bilmiyorum

16. Size şiddet uygulayan kişinin herhangi bir madde bağımlılığı var mı(ydı) ?

Evet Hayır Bilmiyorum

17. Size şiddet uygulayan kişi kumar oynar mı(ydı)?

Evet Hayır Bilmiyorum

EK -2. Problem Çözme Envanteri (PÇE)

AÇIKLAMA

İnsanlar, kişisel sorunlara farklı tepkilerde bulunurlar. Bu envantere verilen ifadelerde insanların kişisel sorunlarına ve günlük hayattaki problemlerine nasıl tepkilerde buldukları ile ilgilidir.

Her bir ifadeyi okuyunuz, verilen ifade ile ne kadar uzlaştığının veya uzlaşmadığının derecesini cevap kağıdına işaretleyiniz. Eğer verilen ifadeye

- tamamen katılıyorum diyorsanız.....1
- kısmen katılıyorsunuz2
- çok az katılıyorsunuz..... 3
- çok az katılmıyorsunuz 4
- kısmen katılmıyorsunuz..... 5
- tamamen katılmıyorsunuz..... 6

değerlerini işaretleyiniz

Lütfen her maddeyi cevaplamaya özen gösteriniz

Ne kadar böyle sıklıkla davranırsınız?

1. Bir sorunun çözümünde başarısızlığa uğradığımda neden böyle sonuçlandığını düşünmem.	1	2	3	4	5	6
2. Karmaşık bir problem ile karşılaştığım zaman sorunun ne olduğunu belirlememe yardımcı olacak bilgileri toplamak için bir strateji geliştirmeye vakit ayırmam.	1	2	3	4	5	6
3. Bir sorunu çözümede ilk çabalarım başarılı olmazsa sorunumla başa çıkabilme yeteneğimden kuşkulananmaya başlarım.	1	2	3	4	5	6
4. Bir sorunu çözdükten sonra neyin yanlış, neyin doğru gittiğini analiz etmem (düşünmem).	1	2	3	4	5	6
5. Genellikle sorunlarımı çözebilmek için yaratıcı ve etkili	1	2	3	4	5	6

seçenekler bulabilirim.

6. Bir sorunu çözmek için belli bir yol izledikten sonra beklediğim sonuçla ortaya çıkan sonucu karşılaştırırım.	1	2	3	4	5	6
7. Bir sorunum olduğunda sorunu çözme; için çeşitli seçenekleri artık aklıma başka bir yol gelmeyinceye kadar düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
8. Bir sorunla karşılaştığımda problem durumu ile ilgili olarak neler olup bittiğini anlamak için sürekli olarak duygularımın ne olduğunu anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6
9. Bir sorun aklımı karıştırdığında belirsiz düşünce ve duygularım üzerinde düşünerek bunları somut bir şekilde açıklığa kavuşturmaya çalışırım	1	2	3	4	5	6
10. Başlangıçta çözümü mümkün gibi görünmese bile pek çok sorunu çözebilme yeteneğim vardır.	1	2	3	4	5	6
11. Karşılaştığım sorunların çoğunun çözümü, bana çok zor gelir	1	2	3	4	5	6
12. Bir problemi çözerken kararlar alırım ve sonunda bunlardan mutlu olurum	1	2	3	4	5	6
13. Bir sorunla karşılaştığımda sorunu çözmek için aklıma ilk gelen şeyi yapma eğilimindeyimdir	1	2	3	4	5	6
14. Küçük ya da büyük olsun sorunlarımı çözmek için zaman ayırmam, her şeyi olurlarına bırakırım.	1	2	3	4	5	6
15. Bir soruna çözüm yolları düşünürken, tek tek her seçeneğin başarılı olma şansını göz önüne alarak değerlendirme yapmam.	1	2	3	4	5	6
16. Bir sorunla karşılaştığım zaman, ondan sonraki adımın ne olacağına karar vermeden önce üzerinde düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
17. Bir problemi çözerken genellikle aklıma ilk gelen fikri uygulamam.	1	2	3	4	5	6
18. Bir karar verirken seçenekleri karşılaştırırım ve her birinin değerine göre sonuçlarını tartarım.	1	2	3	4	5	6
19. Bir sorunu çözmek için plan yaptığımda bu planın işe yarayacağından oldukça emin olurum.	1	2	3	4	5	6
20. Belli bir davranışın sonucunu tahmin etmeye çalışırım.	1	2	3	4	5	6
21. Küçük ya da büyük olsun bir sorunu düşünürken aklıma pek fazla seçenek gelmez.	1	2	3	4	5	6
22. Bir sorunu çözmeye çalışırken sıklıkla başvurduğum bir yol	1	2	3	4	5	6

23. Yeterli çaba gösterdiğimde ve zamanım olduğunda. karşılaştığım bütün sorunları çözebileceğime inanırım.	1	2	3	4	5	6
24. Değişik bir durumla karşılaşırsam da ortaya çıkabilecek problemleri halledeceğimden eminim.	1	2	3	4	5	6
25. Bir sorunu çözmek için uğraşırken bazen körü körüne dolandığımı, asıl konuya bir türlü ulaşamadığımı hissederim.	1	2	3	4	5	6
26. Bir sorunla karşılaştığımda, ani kararlar veririm ve sonra yaptığımdan pişman olurum.	1	2	3	4	5	6
27. Yeni ve zor sorunları çözme yeteneğime güvenirim.	1	2	3	4	5	6
28. Seçenekleri karşılaştırmak ve karar vermek için sistematik bir yöntem kullanırım.	1	2	3	4	5	6
29. Bir problemi halletme yollarını düşünürken işe yarayacak bir çözümü bulmak için değişik seçeneklerdeki fikirleri nadiren birleştiririm	1	2	3	4	5	6
30. Bir sorunla karşılaştığım zaman, çevremdeki dış etmenlerin bu soruna ne gibi katkıları olduğunu nadiren düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
31. Bir sorunla karşılaştığım zaman, genellikle ilk yaptığım şey ilgili bilgileri toparlamak ve durumu gözden geçirmektir.	1	2	3	4	5	6
32. Bazen duygusal bakımdan öyle yüklü olurum ki, belli bir sorunu çözmeme yarayacak seçenekleri göremem.	1	2	3	4	5	6
33. Bir karar verdikten sonra, beklediğim sonuçla gerçekleşen sonuç genellikle aynıdır.	1	2	3	4	5	6
34. Bir sorunla karşılaştığımda. bunu çözebileceğimden pek emin olamam.	1	2	3	4	5	6
35. Bir sorun olduğunu fark ettiğimde, yaptığım ilk şeylerden birisi, sorunun ne olduğunu tam olarak anlamaya çalışmaktır.	1	2	3	4	5	6

EK – 3. Sosyal Karşılaştırma Ölçeği

Hepimiz zaman zaman kendimizi diğer insanlarla karşılaştırır ve bazı değerlendirmeler yaparız. Bu değerlendirmeler sonucunda kendimizle ilgili bazı fikirler ediniriz. Sizin de kendinizle ilişkili bazı görüşleriniz mutlaka vardır. Lütfen, aşağıdaki sıfatların her birinde, sizi en iyi yansıtan rakamın üzerine (X) işareti koyunuz.

(1) Sol taraftaki boyuta en yakın olmayı ifade eder.

(6) Sağ taraftaki boyuta en yakın olmayı ifade eder.

Sol							Sağ
1. Yetersiz	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Yeterli/Üstün
2. Beceriksiz	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Becerikli
3. Başarısız	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Başarılı
4. Sevilmeyen biri	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Sevilen biri
5. İçedönük	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Dışadönük
6. Yalnız	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Yalnız değil
7. Dışta bırakılmış	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Kabul edilmiş
8. Sabırsız	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Sabırlı
9. Hoşgörüsü	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Hoşgörülü
10. Söyleneni Yapan	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	İnsiyatif sahibi
11. Korkak	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Cesur
12. Kendine güvensiz	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Kendine güvenli
13. Çekingen	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Atılgan
14. Dağınık	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Düzenli
15. Pasif	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Aktif
16. Kararsız	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Kararlı
17. Antipatik	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Sempatik
18. Boyun eğici	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Hakkımı arayıcı

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Gülnar, Meryem
Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	: İstanbul Gelişim Üniversitesi	2022
Yüksek Lisans	: İstanbul Aydın Üniversitesi	2019
Lisans	: İstanbul Aydın Üniversitesi	2016

Yabancı Dil : İngilizce

Yayımlar

Uluslararası hakemli dergide yayımlanan makale :

KATMAN FİLİZ, GÜLNAR MERYEM (2019). Syria Policy of Russia as a Permanent Member of the United Nations Security Council. European Researcher. Series A, DOI: 10.13187/er.2019.3.156